

O Ešebno Kralengero Zvitkos

Le Davidoskero phuripen

¹ Sar o David sas igen phuro, sas les šil, a choc thovkerenas pre leste o lepedi, naši roztačolas.

² Leskere služobníka leske phende: “Kampel amare rajeske the kraliske te rodel la džuvľa, savi mek na pašľila le muršeha. Oj pes pal leste starinela a kerela pašal leste. Pašľola paš leste, a avke amare rajes the kralis ela tates.”

³ Paľis rodenas šukar džuvľa andre calo Izrael, arakhle la Abišag andral o Šunem a ande la ko kralis. ⁴ Odi džuvľi sas igen šukar. Starinelas pes a kerelas pašal leste, ale o kralis laha na pašľila.

O Adonijah kamel te ačhel kraliske

⁵ O Adonijah, la Chaggitakero čhavo, pes hazdelas upre a phenelas: “Me avava kralis!” Stradľa peske maribnaskere verdana, muršen pro graja the penda (50) murša, save denašenas angle leste. ⁶ O David leske šoha (ňikda) andre ňisoste na dovakerelas: “Soske oda keres?” Ov sas igen šukar a ulila (narodzinda pes) pal o Absolon.

⁷ Ov sas dothodo le Joaboha the le rašaha le Ebjataroha. On ačhenas vaš o Adonijah. ⁸ Ale o rašaj Cadok na sas le Adonijoha, aňi le Jehojadoskero čhavo o Benajah, aňi o prorokos Natan, aňi o Šimej, aňi o Rei, aňi le Davidoskere telesne stražńika.

⁹ Andre jekh džives o Adonijah obetinelas le bakren, gurumñen the thule terne gurumñen paš o bar Zochelet, so hino paš o prameñis En-Rogel. ¹⁰ Ale na vičinda le proroken le Natan the le Benajah, aňi le telesne stražņiken, aňi peskere phrales le Šalamun.

O Natan the e Batšeba anglo kralis

¹¹ O Natan phenda le Šalamunoskera dake la Batšebake: “Tu na šundal, hoj la Chaggitakero čhavo o Adonijah ačhila kraliske? Ale amaro raj o David pal oda aňi na džanel! ¹² Av manca, phenava tuke, sar šaj aven zachrañimen tu the tiro čhavo Šalamun. ¹³ Dža ko David a phen leske: ‘Či mange na phenda, rajeja miro the kralina, hoj miro čhavo o Šalamun ačhela kralis pal tute a hoj ov bešela pre tiro tronos? Soske akor ačhila o Adonijah kraliske?’ ¹⁴ Medik ode vakereha le kraliha Davidoha, me džava pal tu a phenava, hoj hin avke, sar phenes.”

¹⁵ Avke e Batšeba geľa andro kher ko kralis. O David sas igen phuro a e Šunemčanka Abišag pašal leste kerelas. ¹⁶ E Batšeba bandila a diňa le kralis pačiv.

“So kames?” ov phučľa latar.

¹⁷ “Rajeja miro,” oj odphenda leske, “ilal mange vera pre tiro RAJ the Del: ‘Tiro čhavo o Šalamun ela kralis pal mande, ov bešela pre miro tronos.’ ¹⁸ Ale akana o Adonijah ačhila kralis a tu pal ada aňi na džanes, rajeja miro the kralina. ¹⁹ Ov obetinda igen but gurumñen, thule terne gurumñen the le bakren. Vičinda savore tire

čhaven, le rašas le Ebjatar the le slugadengere velitelis le Joab, ale le Šalamun na vičinda! ²⁰ Akana, rajeja miro the kralina, savore manuša andral o Izrael užaren pre tu, hoj te džanen, ko pal tu majinel te ačhol kralis. ²¹ Te tu ada na kereha, rajeja miro the kralina, ta palis, sar tu mereha, man the mire čhas le Šalamun lena vaš ola, ko kerde namištes.”

²² Medik vakerelas le Davidoha, avla andre o prorokos o Natan. ²³ Vareko phenda le kraliske: “Hino ade o prorokos o Natan.” Sar avla anglo David, bandila le mujeha dži ke phuv.

²⁴ Palis lestar phučla: “Rajeja miro the kralina, phenda tu, hoj o Adonijah ačhola pal tu kralis a bešela pre tiro tronos? ²⁵ Adadžives geľa tele a obetinda igen but gurumnen, terne thule gurumnen the le bakren. Vičinda peske savore tire čhaven, le veliteljen upral o slugada the le rašas le Ebjatar a ode chan, pijen a vičinen: ‘Mi dživel o kralis Adonijah!’ ²⁶ Ale na vičinda aňi man, tire služobnikos, aňi le Cadok, aňi le Jehojadoskere čhas le Benajah, aňi le Šalamun. ²⁷ Rajeja miro the kralina, kerdal oda tu avke? A na diňal amenge te džanel, ko majinel te el pal tu kralis, savo bešela pre tiro tronos?”

O Šalamun ačhel kraliske

²⁸ Akor o David prevakerda: “Vičinen mange la Batšeba!” Avke avla ko kralis a zaačila angle leste.

²⁹ O David phenda: “Avke sar dživel o RAJ, savo man cirdňa avri andral dojekh miro pharipen, ³⁰ mek adadžives kerava oda, so tuke phedom

andre vera anglo RAJ, anglo Del le Izraeloskero, hoj tiro čhavo o Šalamun ela kralis pal mande a bešela pre miro tronos.”

³¹ Akor e Batšeba bandila le mujeha dži ke phuv, diña le David pačiv a zvičinda: “Mi dživel miro raj the kralis o David pro furt!”

³² Palis o David phenda: “Vičinen mange le rašas le Cadok, le prorokos Natan the le Jehoadoskere čhas le Benajah!” Sar avle anglal leste, ³³ o David lenge phenda: “Len peha le služobņiken peskere rajeskeren a thoven te bešel mire čhas le Šalamun pre mulica a odlidžan les tele paš o prameņis Gichon. ³⁴ Ode les o rašaj o Cadok the o prorokos Natan pomakhena vaš o kralis upral o Izrael. Akor zatrubinen pro rohos a zvičinen: ‘Mi dživel o kralis o Šalamun!’ ³⁵ Tumen džan pal leste. Ov avela a bešela pre miro tronos a kralinela pal mande, bo les ačhadom, hoj te lidžal o Izrael the e Juda.”

³⁶ O Benajah odphenda le kraliske: “Amen! O RAJ, o Del, oda mi kerel mire rajeske the kraliske! ³⁷ Avke sar o RAJ sas mire rajeha the le kraliha, mi el the le Šalamunoha a leskero tronos mi el bareder sar le Davidoskero, mire rajeskero.”

³⁸ O rašaj o Cadok, o prorokos Natan, o Benajah, o Keretana the o Piletana gele tele, thode te bešel le Šalamun pre le Davidoskeri mulica a lidžanas les paš o prameņis Gichon. ³⁹ O Cadok iľa andral le RAJESKERO Stanos o rohos le olejoha a pomakhla le Šalamun.

Palis zatrubinde a savore manuša zvičinde: “Mi dživel o kralis o Šalamun!” ⁴⁰ Savore manuša džanas pal leste andro Jeruzalem a bašavenas pro flauti a radisalonas avke zorales, hoj e phuv zarazisalila.

O Adonijah daral le Šalamunostar

⁴¹ Šundā oda o Adonijah the savore, save ode sas vičimen, ipen akor, sar dochale pre hoscina. Sar o Joab šundā o trubi, phučla: “So ajsi bari vika andro foros?”

⁴² Mek vakerelas, sar jekhwareste avla o Jonatan, o čhavo le rašaskero le Ebjataroskero. O Adonijah leske phendā: “Ča av, se tu sal zoralo murš a anes o lačo hiros.”

⁴³ “Na!” odphendā leske o Jonatan. “Amaro raj, o kralis David, ačhađa le Šalamun vaš o kralis! ⁴⁴ O David bičhađa le rašas le Cadok, le prorokos Natan, le Benajah, le Keretanen the le Piletanen, hoj te džan le Šalamunoha. On les thode pre le Davidoskeri mulica. ⁴⁵ O Cadok le Natanoha les paš o Gichon pomakhle vaš o kralis. Visarde pes odarik radišagoha a andre calo foros hin bari vika. Kada, so šundān, hin kadi vika.

⁴⁶ O Šalamun imar bešel pro kraliskero tronos.

⁴⁷ Mek the le Davidoskere služobnika avle te presikavel e pačiv amare rajeske, le kraliske Davidoske. Phende: ‘Mi kerel tiro Del, hoj te el le Šalamunoskero nav bareder sar tiro, a leskero tronos mi el bareder sar tiro!’ ” Akor o David bandila pro hados ⁴⁸ a phendā: “Mi el barardo o RAJ, o Del le Izraeloskero, bo šaj adadžives

dikhav le kralis, saves o Del diña te bešel pre miro tronos!”

⁴⁹ Avke savore, ko sas pre hoscina ko Adonijah predarandile, uštile a rozgele pes. ⁵⁰ The o Adonijah pes daralas le Šalamunostar, vašoda odgela andro stanos le RAJESKERO a chudľa pes le oltariskere rohendar. ⁵¹ Le Šalamunoske phende: “Dikh! O Adonijah daral le kralistar le Šalamunostar, bo pes chudel le oltariskere rohendar a mangel: ‘Akana mi lel mange vera o Šalamun, hoj na domukela, hoj man te murdaren la šablaha.’ ”

⁵² O Šalamun odphendä: “Te pes likerela pačivalones, aňi bal pal o šero leske na perela. Ale te man dodžanava, hoj vareso nalačo kerďa, merela!” ⁵³ Palis diña o Šalamun les te odligenel het le oltaristar. Sar palis o Adonijah avľa te bandol anglo kralis, o Šalamun leske phendä: “Dža khere.”

2

Le Davidoskere posledne lava

¹ Sar o David džanelas, hoj leskero meriben hino pašes, prikazinda peskere čhaske le Šalamunoske ada: ² “Me imar džav pal kadi phuv avke sar dojekh manuš, ale tu av zoralo a liker tut sar murš. ³ Doliker o prikazaňja le RAJESKERE, tire Devleskere. Phir pal leskero drom a doliker leskere lava, prikazaňja the savoro, so hin pisimen andre le Mojžišoskero zakonos. Te kada dolikereha, palis tut ela bach andre savoreste, so kereha, a všadzik, kaj džaha.

⁴ Avke o RAJ likerela oda lav, so mange phenda: 'Te tire čhave dživena avke, sar me kamav, a te phirena angle mande pačivalones, cale jileha the cała dušaha, ela furt vareko tira famelijatar pro tronos andro Izrael.'

⁵ Tu džanes, so mange kerđa o Joab, la Cerujakero čhavo, sar murdarđa mire duje Izraelike veliteljen: Le Abner, le Neroskere čhas, the le Amasah, le Jeteroskere čhas. Murdarđa len akor, sar te ulehas andro mariben, ale sas o smirom. Oleha meľarđa le rateha o sirimos pašal peste the o sandalki pre peskere pindre. ⁶ Se tu džanes, so te kerel! Ma muk les, hoj te sphurol a andro smirom te merel.

⁷ Ale le Barzillajoske andral o Gilead ker ada: Presikav o jileskeriben leskere čhavenge. Mi chan jekhetane pašal tiro skamind, bo on ke ma sas jileskere akor, sar denašavas anglal tiro phral Absolon.

⁸ Hin ade the o Benjaminos Šimej, o čhavo le Geraskero andral o Bachurim. Ov man igen prekošla andre oda džives, sar džavas andro Machanajim. Ale palis avľa anglal ma paš o paňi Jordan a ode leske diňom vera anglo RAJ, hoj les na murdarava la šablaha. ⁹ Ale akana ma muk les bijal o trestos. Tu sal godaver murš a džanes, so leha te kerel. Ma muk les, hoj te sphurol a andro smirom te merel."

O David merel

¹⁰ Palis o David muľa a parunde les paš peskere phure dada andro Foros le Davidoskero. ¹¹ O David kralinelas upral o Izrael saranda (40) berš; andro Hebron efa (7) berš a andro Jeruzalem

tranda the trin (33) berš. ¹² Avke o Šalamun bešla pro tronos peskere dadeskero a leskero tronos ačhila igen zoralo.

O Adonijah hin murdardo

¹³ Andre jekh džives gela la Chaggitakero čhavo o Adonijah te dikhel le Šalamunoskera da la Batšeba. Oj lestar phučla: “Aves andro smirom?”

Ov odphenda: “He, andro smirom. ¹⁴ Kamav tutar vareso te phučel.”

“Vaker,” phenda leske e Batšeba.

¹⁵ “Se tu džanes,” ov phenda, “hoj o krališagos majinda te el miro a hoj savore manuša andral calo Izrael peske man kidle avri vaš o kralis. Ale o krališagos mandar sas odilo a sas dino mire phraleske, bo o RAJ leske diña. ¹⁶ Akana, hin man jekh mangipen. Ker mange ada!”

“Vaker!” oj phenda leske.

¹⁷ Avke ov phenda: “Privaker tut vaš ma ko Šalamun, hoj te del mange la Abišag andral o Šunem romňake. Ov čačes priačhela pre oda.”

¹⁸ “Mištes,” odphenda leske e Batšeba, “privakerava man vaš tu ko kralis.”

¹⁹ Palis, sar avla e Batšeba ko Šalamun te privakerel pes vaš o Adonijah, o Šalamun uštıla pal o tronos a bandıla angle late. Avke bešla pale pro tronos a thođa the la te bešel pro tronos paš leskeri čači (pravo) sera. ²⁰ Avke leske oj phenda: “Kamav tutar jekh cikňi veca, hoj te keres prekal ma!”

“Phen, so kames, a me oda kerava, daje miri,” phenda lake o Šalamun.

²¹ Oj phendā: “Mi den la Abišag andral o Šunem vaš e romñi tire phraleske le Adonijoske.”

²² “Soske manges prekal o Adonijah la Abišag?” phučla latar o Šalamun. “Se mang the o krališagos, bo ov hino miro phureder phral a leha hino o rašaj o Ebjatar the la Cerujakero čhavo o Joab!”

²³ Androda o kralis o Šalamun iła vera anglo RAJ: “O Del man zorales mi marel, te o Adonijah na počinela peskere dživipnaha vaš kadi veca, so mandar mangelas. ²⁴ Avke sar dživel o RAJ, savo man thoda pro tronos mire dadeskero a savo mange kerdā sa avke, sar phendā, o Adonijah mušinel mek adadžives te merel.”

²⁵ Palis o Šalamun bičhada le Jehojadoskere čhas le Benajah te murdarel le Adonijah. Ov geła a murdarđa les.

O Ebjatar hin bičhado khere

²⁶ Le Ebjataroske o Šalamun phendā: “Dža pre peskere mali andro Anatot, bo zasogalines (zaslužines) tuke merel. Ale adadžives mek tut na murdarava, bo tu lidžahas le RAJESKERI Archa angle miro dad David a zlidžahas leha leskere pharipena, so les sas.” ²⁷ Avke le Ebjatar premukla andral e rašajiko služba, so kerelas anglo RAJ. Avke pes ačhila oda, so o RAJ phendā andro Šilo pre le Eliskeri famelija.

O Joab hin murdardo

²⁸ Sar o hiros pal oda avla dži ko Joab, ov darandila, bo pes likerelas le Adonijoha, choc angloda na sas le Absolonoha. Avke denašla

andre le RAJESKERO stanos a ode pes chudľa le oltariskere rohendar. ²⁹ Le Šalamunoske phende, hoj o Joab denašľa andro RAJESKERO stanos a hoj ipen hino paš o oltaris. O Šalamun bičhadä varekas ko Joab lestar te phučel: “Soske oda kerdal, hoj denašľal ko oltaris?”

“Daravas tutar, vašoda denašľom ko RAJ,” ov odphenda.

O Šalamun phenda le Jehojadoskere čhaske le Benajoske: “Dža a murdar les!”

³⁰ Avke ov geľa paš o stanos le RAJESKERO a phenda: “O kralis phenel, av avri!”

Ale o Joab odphenda: “Na, me ade merava.”

O Benajah geľa te phenel le kraliske, so phenda o Joab.

³¹ “Ker avke, sar kamel!” phenda leske o kralis. “Murdar les ode a parun les! Avke khoseha pal ma the pal miri famelija o rat, so o Joab vaš ňisoste avri čhorda. ³² Bo akana o RAJ leske visarel pale vaš o rat, so avri čhorda akor, sar murdarda la šablaha duje muršen, save sas buter čačipnaskere the feder sar ov. Choc miro dad na džanelas pal oda, murdarda le čhas le Neroskerez le Abner, savo sas velitelis upral o slugada andro Izrael, the le čhas le Jeteroskerez le Amasah, savo sas velitelis upral o slugada andre Judsko. ³³ Lengero rat mi perel pro šero le Joaboske the pre leskero potomstvos pro furt. Ale le Davidoskere potomstvos, leskera famelija the leskere tronos mi el smirom le RAJESTAR pro furt.”

³⁴ Avke o Benajah gela, demađa le Joab a murdarda les. Palis les parunde paš leskero kher pre pušta. ³⁵ Avke o Šalamun pre le Joaboskero than ačhađa vaš o velitelis upral o slugađa le Jehojadoskere čhas le Benajah a le Cadok vaš o rašaj pre le Ebjataroskero than.

O Šimej hino murdardo

³⁶ Palis o Šalamun diňa te vičinel ke peste le Šimej a phenda leske: “Ačhav tuke kher andro Jeruzalem, beš ode a ņikhaj odarik ma dža! ³⁷ Ale andre oda džives, sar džaha adarik het a predžaha o paňi Kidron, čačes mereha! Vaš tiro meriben korkoro tuke aveha vinovato.”

³⁸ O Šimej leske odphenda: “Oda, so phendaľ, rajeja miro the kralina, hino lačho a me kerava avke, sar phendaľ.” Avke o Šimej ačhiľa but časos andro Jeruzalem.

³⁹ Palis pal o trin berš le Šimejoske denašle duj sluhi ko Gatsko kralis ko Achiš, saveske sas dad o Maachah. Sar le Šimejoske phende, hoj leskere sluhi hine andro Gat, ⁴⁰ bešla pro somaris a gela ko Achiš andro Gat len te rodel. Sar len arakhľa, anda len pale khere.

⁴¹ Sar o Šalamun šunda, so o Šimej kerđa, ⁴² bičhađa vaš leske a phenda: “Či tu mange na phendaľ anglo RAJ a na prikazindom tuke, hoj sar džaha het chockaj andral o Jeruzalem, čačes mereha? A tu korkoro mange phendaľ, hoj šundaľ, so phendom a hoj mištes vakerdom. ⁴³ Soske na dolikerdaľ oda lav, so phendaľ anglo RAJ, a na šundaľ oda, so me tuke phendom?”

44 Pridžan tuke savoro nalačhipen, so kerdal mire dadeske le Davidoske. Akana o RAJ tuke visarela pale oda savoro! 45 Me, o Šalamun, som kralis a o RAJ man požehņinela a kerela, hoj le Davidoskero tronos ela zoralo pro furt.”

46 Palis o Šalamun phenda le Benajoske: “Dža a murdar le Šimej.” Ov geļa, demađa les a murdarda. Avke o krališagos sas zoralo andre le Šalamunoskere vasta.

3

O Šalamun mangel o godaveripen le RAJES-TAR

1 O Šalamun ačiļa džamutro le kraliske le Faraonoske andral o Egipt, bo peske iļa leskera čha romņake. Andā la peske andro Foros le Davidoskero, medik na dokerđa peskero palacis, o Chramos le RAJESKERO the o muri pašal o Jeruzalem. 2 O manuša anenas o obeti pro chocsave uče thana, bo mek na sas dokerdo o Chramos prekal o RAJ. 3 O Šalamun kamelas le RAJES. Likerelas pes pal o prikazaņja, save les diņa leskero dad o David, ale the avke mek anelas obeti pro chocsave uče thana a labarelas ode o voņava obeti.

4 Jekhvar o kralis geļa te obetinel andro Gibeon, bo ode sas nekfeder ačhado učo than pro lašariben. Pre oda oltaris o Šalamun obetinda 1 000 labarde obeti. 5 Ode pes leske rači andro suno sikađa o RAJ, o Del, a phenda: “So kames, hoj tut te dav?”

⁶ O Šalamun odphenda: “Tu presikađal baro lačhipen tire služobňikoske le Davidoske, mire dadeske, bo ov sas verno, čačipnaskero the pačivalo ke tu. Oda baro lačhipen leske presikađal the akor, sar les diňal čhas, savo adadžives bešel pre leskero tronos. ⁷ No akana, RAJEJA, Devla miro, tu ačhađal tire služobňikos kraliske pal miro dad David, ale me som terno murš a na džanav, sar mištes te lidžal le manušen. ⁸ Akana me som ađe maškar tire avrikidle manuša, save hine ajci but, hoj pes len na del te zgenel aňi te zrachel. ⁹ Mangav tut, de man godi, sar te lidžal tire manušen, hoj te sprindžarav, so hin lačo a so nalačo. Bo ko šaj lidžal kada baro narodos?”

¹⁰ Le RAJESKE sas pre dzeka, so peske o Šalamun mangla. ¹¹ Phenda leske: “Mištes kerdal, hoj tuke na manglal baro dživipen, aňi o barvalipen, aňi o meriben peskere neprijatelengero, ale manglal tuke o godaveripen, hoj mištes te sudzines. ¹² Vašoda kerava avke, sar mandar manglal. Dava tut baro godaveripen, hoj savoro te rozprindžares; ajso godaveripen, so mek šoha (ňikda) ňikas anglal tu na sas aňi na ela. ¹³ Dava tut the oda, so mandar na manglal: O barvalipen the e slava – avke, hoj pal calo tiro dživipen ňiko le kralendar na ela ajso sar tu. ¹⁴ Te phireha pal mire droma a te dolikereha mire zakoni the prikazaňja avke, sar oda dolikerelas tiro dad o David, dava tut, hoj but te džives.” ¹⁵ Androda o Šalamun pes prekerđa a avla pre oda, hoj o RAJ vakerelas leha andro suno.

Palis geľa andro Jeruzalem a ačhaďa pes angle RAJESKERI Zmluvakeri Archa. Andă ode labarde the smiromoskere obeti a kerďa prekal savore peskere služobňika hoscina.

Le Šalamunoskeru godăveripen

¹⁶ Jekhvar avle ko Šalamun duj džuvlija, save sas lubňa, a ačhile anglal leste. ¹⁷ Jekh lendar phenďa: “Ó, rajeja miro, me bešav kala džuvľaha jekhetane andre jekh kher. Sar mange uliľa miro muršoro, oj sas paš oda. ¹⁸ Palis pro trito džives the lake uliľa muršoro. Samas andro kher ča duj džeňa a ňiko aver ode na sas. ¹⁹ Ale kala džuvľake o muršoro rači muľa, bo oj pašliľa pre leste. ²⁰ Pal o jepaš rat, medik me sovavas, oj uštila a iľa pašal ma mire čavores. Thoda les paš peste a peskere mule čavores thoda paš mande. ²¹ Sar tosara uštilom a kamľom te del le čavores te pijel, dikhľom, hoj sas mulo. Ale sar vidňisalolas, obdikhľom les feder a avľom pre oda, hoj oda nane miro čavoro, savo mange uliľa.”

²² No oki džuvľi phenelas: “Na! Miro čavoro hino oda, savo dživel, a tiro hino oda mulo!”

A pale oki džuvľi phenelas: “Na! Tiro hino oda mulo a miro oda, savo dživel!”

Kavke pes vesekedinenas anglo kralis.

²³ O kralis peske phenďa: “Jekh lendar phenel: ‘O džido čavoro hino miro a o mulo tiro’ a e dujto phenel: ‘O mulo čavoro hino tiro a o džido miro.’ ”

²⁴ Avke o kralis phenďa: “Anen mange e šabľa!” Sar ande leske e šabľa, ²⁵ phenďa:

“Rozčhinen ole džide čhavores pro duj kotora a den jekh kotor jekhake a aver kotor avrake!”

²⁶ O jilo ola džuvlakero, savi sas daj le džide čhavoreskeri, sas pherdo le kamibnaha ko muršoro, a vašoda phendā le kraliske: “Mangav tut, rajeja miro, den lake ole džide čhavores a ma murdaren les!”

Oki džuvli phenelas: “Na ela aňi miro aňi tiro. Rozčhinen les!”

²⁷ Avke o Šalamun phendā: “Ma murdaren les, ale den les ola džuvlaka, savi kamel, hoj te dživel. Oj hiňi čačes leskeri daj!”

²⁸ Sar pes calo Izrael dodžanla pal oda, so kerda o Šalamun, denas les bari pačiv, bo dikhle, hoj sas les o gođaveripen le Devleskero, hoj mištes te sudzinel.

4

Le Davidoskere služobňika

¹ O Šalamun ačhiľa kralis upral calo Izrael.

² Kala sas leskere bare uradňika:

O Azarijah, le Cadokoskero čhavo, sas o rašaj.

³ O Elichoref the o Achijah, le Šišoskere čhave, sas pisara andro palacis.

O Jošafat, le Achiludoskero čhavo, sas o matrikaris.

⁴ O Benajah, le Jehojadoskero čhavo, sas o velitelis upral o slugada.

O Cadok the o Ebjatar sas o rašaja.

⁵ O Azarijah, le Natanoskero čhavo, sas o baro guverneris upral o krajengere guvernera.

O Zabud, le Natanoskero čhavo, sas o rašaj the le kraliskero pašutno radcas.

⁶ O Achišar sas o uradňikos upral o služobňika andro palacis.

O Adoniram, le Abdoskero čhavo, sas velitelis upral o robotňika, save sas ispidle andre buči.

⁷ O Šalamun ačhađa dešuduj (12) guverneren upral o kraji andre calo Izrael, save pes stari-nenas pal o chaben prekal o kralis the calo palacis. Dojekh lendar anelas andral peskero krajos jekhvar andro berš pre calo čhon chaben andre le kraliskero palacis. ⁸ Kala hin lengere nava the kraja:

O Ben-Chur andro Efrajimike brehi;

⁹ o Ben-Deker andro Makac, Šaalbim, Bet-Šemeš, Elon the Bet-Chanan;

¹⁰ o Ben-Chesed andro Arubbot, Socho the cali phuv Chefer;

¹¹ o Ben-Abinadab andro Nafat-Dor – leskeri romňi sas e Tafat, le Šalamunoskeri čhaj;

¹² o Baanas, le Achiludoskero čhavo, andro fori Taanach the Megiddo the andre calo Bet-Šean, so hino paš e Caretan teleder le Jezreelostar, khatar o Bet-Šean dži ke Abel-Mechola the dži pal o Jokmeam;

¹³ o Ben-Geber andro foros Ramot-Gilead – sas les o gava le Jairoskere, le Menaššeskere, andro Gilead, mek the e phuv Argob andro Bašan – ode sas šovardeš (60) bare fori le murenca, pre save sas o bronzune brani;

- 14 o Achinadab, le Iddoskero čhavo, andro Machanajim;
 15 o Achimaac andro Naftali – le Achimaacoske sas romňi e Basemat, le Šalamunoskeri čhaj;
 16 o Baanas, le Chušajoskero čhavo, andro Ašer the Alot;
 17 o Jošafat, le Paruachoskero čhavo, andro Jissachar;
 18 o Šimej, le Elastoskero čhavo, andre phuv Benjamin;
 19 the o Geber, le Urihoskero čhavo, andre phuv Gilead, kaj sas o Amorejiko kralis o Sichon the o Bašaňiko kralis o Og.

Uprial savore kraji sas jekh baro guverneris.
 20 O Judejci the o Izraeliti sas ajci but sar e poši paš o moros. Sas lenge mištes, bo len sas, so te chal a te pijel.

5

Nadpis

¹ O Šalamun kralinelas uprial savore krališagi le paňestar Euftrat dži paš e Filištínengeri phuv a mek the paš e Egiptsko hraňica. On anenas le Šalamunoske o daňe a služinenas leske pal calo leskero dživipen.

² Le Šalamunoske džalas pro džives eňa toni sano aro the dešuochto (18) toni thulo aro, ³ deš thule gurumňa, biš (20) terne gurumňa, save pes pasinenas pre maľa, šel (100) bakre, mek the o jeleňa, o sarni the o avričalarde kachňa. ⁴ Vašoda, hoj sas kralis uprial savore

narodi pre zapadno sera le pañestar Euftrat, le Tifsachostar dži andre Gaza, sas les smirom savore narodendar, save bešenass pašal leste.

⁵ Medik o Šalamun kralinelas, o manuša andre calí Judsko the Izrael – andral o Dan dži Beer-Šeba – dživenas bi e dar a dojekhes sas viñica the figovñikos.

⁶ Le Šalamun sas maštalñi prekal o 40 000 graja, save cirdenas o verdana, the 12 000 murša pro graja.

⁷ Leskere guvernera pes starinenas pal o chaben prekal o kralis the calo palacis. Dojekh lendar anelas andral peskero krajoss jekhvar andro berš chaben pre calo čhon andre le kraliskero palacis. On merkinenas pre oda, hoj len te el savoro, so kampil. ⁸ Avke dojekh guverneris anelas o kotor le jačmeñistar the phusendar ode, kaj kampilas, prekal o graja the džvirini, so cirdenas.

Le Šalamunoskero godaveripen

⁹ O Del diña le Šalamun godaveripen the prindžaripen andre savoreste, avke sar hin e poší paš o moroskero brehos. ¹⁰ Leskero godaveripen sas bareder sar o godaveripen pal calo vichodos the savoro godaveripen andro Egipt. ¹¹ Sas godaveder sar savore manuša the sar o Ezechias o Etan the sar o čhave la Macholakere – o Heman, o Kalkol the o Dardas. Avke o hiros pal leste džalass maškar savore narodi, save ode sas. ¹² Sthođa 3 000 godaver vakeribena the 1 005 gila. ¹³ Vakerelas pal o stromi – le libanoñike cedrostar dži ko izopos,

so barol andral o muros. Vakerelas the pal o džvirini, pal ola, save pes cirden pal e phuv, pal o čirikle the pal o ribi. ¹⁴ O manuša andral dojekh narodos avenas te šunel le Šalamunoskero godaveripen. Bičhade len o krala pal savore phuva, bo došunde pes pal leskero godaveripen.

O Šalamun pes pririchtinel te ačhavel o Chramos

¹⁵ Sar pes o kralis Chiram andral o Tir došunda, hoj le Šalamun pomakhle vaš o kralis pal leskero dad, bičhada ke leste peskere uradņiken, bo ov sas furt le Davidoskero prijatelis. ¹⁶ Palis o Šalamun diņa te phenen le Chiramoske:

¹⁷ “Džanes, hoj miro dad o David našti ačhada Chramos pre pačiv le RAJESKE peskere Devleske prekal o maribena le narodenca, save bešenas pašal leste, medik leske o RAJ len na thovela paš o pindre. ¹⁸ Ale akana o RAJ, miro Del, mange diņa smirom avre narodendar, save bešen pašal mande, a imar man nane nepřijatelis a na mušinav man lendar te daral.

¹⁹ Vašoda kamav te ačhavel o Chramos pre pačiv le RAJESKE, mire Devleske, avke sar o RAJ phenda mire dadeske le Davidoske: ‘Tiro čhavo, saves thovava pro tronos pal tu, ačhavela o Chramos pre pačiv mire naveske.’

²⁰ Akana bičhav tire muršen, hoj mange te čhingeren andro Libanon o cedroskere kašta. Mire murša kerena jekhetane tire muršenca a me lenge počinava ajci, keci pheneha. Se tu

mištes džanes, hoj amare murša na džanen te kerel le kaštenca avke sar o Sidončana.”

²¹ Sar o Chiram šunđa le Šalamunoskere lava, radišagoha zvinčinda: “Mi el adadžives lašardo o RAJ, hoj diňa le David godavere čhas, hoj te lidžal kada baro narodos.”

²² O Chiram diňa te phenel le Šalamunoske:

“Šundom oda, so mange phende tire murša. Kerava sa oda, so mandar kames: Dava tut cedroskere the sosnakere kašta. ²³ Mire murša len anena khatar o Libanon dži ko moros. Ode o kašta sphandena ke peste jekhetane a bičhavava len prekal o moros pre oda than, kaj kameha. Ode mire murša len rozphundravena a tumen peske len odarik šaj len. Ale tu palis doliker oda, so me kamav, hoj andro miro palacis dodavkereha o chabena.”

²⁴ Avke o Chiram le Šalamunoske dodelas ajci cedroskere the sosnakere kašta, keci kamelas.

²⁵ O Šalamun delas le Chiram sako berš andre leskero palacis 2 000 toni žužodiv the 400 000 litri olivovo olejos.

²⁶ O RAJ požehňinda le Šalamun godaveripnaha, avke sar les diňa lav. Sas andro smirom le Chiramoha a phandle maškar peste zmluva.

²⁷ Palis o Šalamun ispidelas andre buči pro Chramos 30 000 muršen andral calo Izrael.

²⁸ Ačhada le Adoniram, hoj te lidžal o buča. Le muršen rozulada andro trin partiji po 10 000 murša. Dojekh partija kerelas jekh čhon andro Libanon a palis sas duj čhon khere. ²⁹ Le Šalamun sas 80 000 murša, save čhingerenas

o bara andro verchi, the 70 000 murša, save hordinenas o bara. ³⁰ Ačhađa upral lende 3 300 veliteľen, save len lidžanas andre buči. ³¹ Avke lenge phenda o Šalamun, hoj te čingeren avri bare kvadri le lače barendar, hoj lendar te keren o zakladi pro Chramos. ³² Le Šalamunoskere murša, le Chiramuskere murša the o murša andral o Gebal čingerenas a pririchtinenas o kašta the o bara prekal o Chramos.

6

O Šalamun ačhavel o Chramos

¹ O Šalamun chudla te ačhavel o Chramos le RAJESKE štar šel the ochtovardeš (480) berš pal oda, so o Izraeliti gele avri andral o Egipt, akor, sar kralinelas andro Izrael imar šarto berš, andro dujto čhon Ziv.

² O Chramos, so ačhavelas o Šalamun le RAJESKE, sas 27 metri džindardo, 9 metri buchlo the 13,5 metri učo. ³ E veranda anglo Chramos sas 4,5 metri džindardi a sas buchli 9 metri – ajci keci o Chramos. ⁴ Andro Chramos diňa te kerel oblaki, so andral sas buchleder sar avral. ⁵ Paš o avrune muri pašal o trin seri le chramoskere ačhađa učo kher trine poschodenca a sas andre the aver khera. ⁶ O teluno poschodos sas buchlo 2,2 metri, o dujto sas buchlo 2,7 metri the o upruno 3,1 metri. Pašal le chramoskero muros mukla avri schodos pro dojekh poschodos a thovelas o hredi pre ola schodi, hoj te keren e podlaha.

⁷ O bara sas imar pririchtimen andro lomos, a vašoda na šundolas o čokana, o dlati, aňi ňisave trastune sersami, sar ačhavenas o Chramos.

⁸ O vudar le telune poschodoskero sas pre južno sera le chramoskeri. Odarik pes džalas upre le garadičenca andro maškaruno the upruno poschodos. ⁹ Sar dokerđa o Chramos, kerđa e strecha le hranolendar the le deskendar, so sas le cedrostar. ¹⁰ O trin poschodi pašal o chramoskere muri sas dojekh uče 2,2 metri a sas spojimen le Chramoha le cedroskere hranolenca.

¹¹ Akor o RAJ prevakerđa ko Šalamun: ¹² “Te džal pal oda Chramos, so ačhaves, te dolikereha savore mire zakoni the prikazaňja a te likereha tut pal mire lava, me dolikerava tuke miro lav, so phendom tire dadeske le Davidoske. ¹³ Bešava maškar o Izraeliti a me mire Izraelike manušen na omukava.”

O Chramos hino dokerdo

¹⁴ Kavke dokerđa o Šalamun e buči pro Chramos. ¹⁵ O andrune fali sas obthode le cedroskere deskenca la phuvatar dži ko stropos a e phuv sas kerđi le sosnakere kaštestar. ¹⁶ Kerđa prička le cedroskere kaštestar 9 metri le palune murostar andro Chramos a avke pal e prička sas o Neksentneder Than. ¹⁷ O baro than anglo Neksentneder Than sas 18 metri džindardo. ¹⁸ O Chramos sas andral obthodo le cedroskere kašteha, so sas avrirandlo le prajtenca the le kvitkenca. Savoro obthode le cedroskere kašteha avke, hoj na dičholas ňisavo bar.

¹⁹ Andro Chramos sas paluno than, kaj thođa le RAJESKERI Zmluvakeri Archa. ²⁰ Oda

Neksentneder chramoskero than sas 9 metri džindardo, 9 metri buchlo the 9 metri učo a sas obthodo le žuže somnakaha. The o oltaris sas obthodo le cedroskere kašteha. ²¹ O Šalamun obrakinda andral o Chramos le žuže somnakaha. Anglo Neksentneder Than, so diňa te obcirdel le somnakaha, figinda o pochtan le somnakune lancenca. ²² Obthoda calo Chramos andral le somnakaha; avke the o oltaris andro Sentno Than.

²³ Andro Neksentneder Than kerda le olivakere kaštestar duje cheruben*, save sas uče 4,4 metri. ²⁴⁻²⁵ O cherubi dičonas avri jednakones a sas jednakones uče the džindarde. Le cherubengere kridli sas džindarde 2,2 metri a merinenas 4,4 metri, sar sas rozcirdle. ²⁶ Soduž cherubi sas uče 4,4 metri. ²⁷ Thođa len paš peste maškar o Neksentneder Than a lengere kridli sas rozcirdle avke, hoj o kridlos jekhe cheruboskero pes chudelas jekha falatar a o kridlos dujtoneskero pes chudelas la avra falatar. Lengere aver kridli pes chudenas maškaral. ²⁸ Le cheruben obthoda le somnakaha.

²⁹ Pal savore fali andro paluno than the angluno than le chramoskero diňa te randel avri o cherubi, o palmi the o kvitki. ³⁰ The e phuv pro soduž thana le chramoskere obthoda le somnakaha.

³¹ Diňa te kerel vudar le olivakere kaštestar andro Neksentneder Than. O prahos the e zarubňa sas kerde avke, hoj sas pandž zarubňi jekh andre aver. ³² Pro soduž kridli le vudareskere sas avrirandle o cherubi, o palmi the

---

* **6:23** Abo: aňjelen

o kvitki. O vudar, o cherubi the o palmi obthoda le somnakaha. ³³ O zarubni pro angluno vudar andro Chramos kerda le olivove kastestar a o zarubni sas zathode starval jekh andre aver. ³⁴ O vudar sas le sosnakere kastestar a delas pes te sthovel, bo sas star vudaeskere kridli, duj pre dojekh sera. ³⁵ Randla pre lende avri o cherubi, o palmi the o kvitki a oda obthoda le igen sane somnakaha.

³⁶ Palis ačhađa o muri pašal e andruhi dvora le barune kvadrendar the le cedroskere kastestar. Pre dojekh trito baruno šoros thoda o cedroskere hranoli.

³⁷ Andro čhon Ziv, sar kralinelas o Šalamun štarto berš, sas dokerde o chramoskere zakladi. ³⁸ Dešujekhto (11.) berš andro ochtoto čon† sas dokerdo o Chramos; savoro ipen avke sar kamelas o krališ. O Šalamun ačhavelas o Chramos ehta berš.

7

O Šalamun ačhavel peskere palaca

¹ O Šalamun ačhavelas the peskero palacis a kerelas les dešutrin (13) berš, medik les na dokerda. ²⁻³ Ačhađa bari hala, so pes vičinelas Libanoňiko Vešeskero Kher. Sas 44 metri džindardo, 22 metri buchlo a 13,5 metri učo. Le cedrostar ačhađa trin šori slupi po dešupandž (15). Sas jekhetane 45 slupi, so likerenas le cedroskere hredi. O stropos upral o hredi sas le cedroskere kastestar. ⁴ Pro soduj avruno muri sas po trin šori oblaki. ⁵ Anglal sas trin vudara

---

† 6:38 Oda hin: O čhon Bul.

pre dojekh fala. Pro vudara the oblaki sas o štareagorengere rami.

⁶ O Šalamun ačhađa the le Slupengeri Hala, so sas 22 metri džindardi the 13,5 metri buchli. Anglal sas kerdi e slupengeri veranda.

⁷ Ačhađa the e hala, kaj sas o tronos a so pes vičinelas Sudcengeri Hala. Sas obthodi le cedroskere kaštestar la phuvatar dži ko stropos.

⁸ O palacis, andre savo bešelaso o Šalamun, sas pre aver dvora pal e hala a sas ačhado avke sar the odi Sudcengeri Hala. Ačhađa ajso palacis the prekal le Faraonoskeri čhaj, sava peske iľa romňake.

⁹ Savore palaca, o hali the e bari dvora sas ačhade le nekfeder barune kvadrendar le zakladostar dži e strecha. O bara sas mištes oprikerde la pilaha angluňa the paluňa seratar. ¹⁰ O zakladi sas le dragane bare barendar, so merinenas 4 metri the 3,5 metri. ¹¹ Upral lende sas bara, so sas mištes oprikerde, the o kašta le cedrostar. ¹² O muri pašal e palaciskeri dvora sas ačhade trine šorendar le barune kvadrendar a pre lende sas jekh šoros le cedroskere hranolendar, avke sar sas ačhađi e andruňi dvora the e hala andre le RAJESKERO Chramos.

Pal o Chiram

¹³ O Šalamun diňa te vičinel le Chiram andral o Tir. ¹⁴ Ov sas o čhavo la vdovakero andral o kmeňos Naftali a leskero dad, savo sas andral o Tir, kerelas le bronzoha. O Chiram sas igen godaver a džanelas te kerel savoro le bronzostar. Ov avľa ko Šalamun a chudľa te kerel savore buča, so lestar kamelas.

O bronzune slupi

¹⁵ Ov kerđa le bronzostar duj slupi, so sas uče vaj 8 metri. O obvodos jekhe sluposkero sas 5,3 metri. ¹⁶ Mek kerđa pro agor le slupenge o bronzune kriti, so sas uče 2,2 metri. ¹⁷ O kriti upral o slupi sas šukares obthode le prephandle lancenca. Pre dojekh slupos sas efa lanci. ¹⁸ Kerđa duj šori granatoskere phaba le bronzostar pašal o prephandle lanci, so zagaruvenas o kritos upral o slupos. Kavke kerđa the pro dujto slupos.

¹⁹ O sluposkere kriti sas kerde le bronzostar sar o kvitki ľalije, so sas uče 1,8 metros. ²⁰ Pro soduj kriti, so sas thode pro slupi, sas duj űel (200) phaba a sas rozthode andro duj űori pašal lende.

²¹ O Chiram diňa te ačhavel o slupi angle angľuňi dvora le chramoskeri. Oleske pro juhos diňa nav Jachin a dujtoneske pro severos Boaz. ²² O upruno agor le slupengero dičholas avri sar o ľalije. Avke sas e buči pro slupi dokerďi.

E igen bari nadrža

²³ O Chiram kerđa le bronzostar igen bari okruhlo nadrža. Le jekhe agorestar ke aver merinda 4,4 metri, sas uči 2,2 metri a lakero obvodos sas 13,2 metri. ²⁴ Pašal o agor sas kerde űukar bronzune ruži andro duj űori – po deš ruži pro 44 centimetri. O ruži sas kerde jekhetane la nadobaha le bronzostar.

²⁵ E nadoba sas thoďi pro dešuduj (12) bronzune biki. Trin biki dikhenas pro severos, trin pro zapados, trin pro juhos a trin pro vichodos. E nadrža ačhelas pre lende a lengere

buľa sas mařkaral. ²⁶ E sera pre nadržã sas thuli 7,5 centimetri a lakero agor diĉholas avri sar e phundradĩ ľalĩja. Reřlolas andre 40 000 ľitri paňi.

O bronzune verdanora

²⁷ Mek kerďa deř bronzune verdanora. Dojekh verdanoro sas dźindardo 1,8 metros, buchlo 1,8 metros the uĉo 1,3 metros. ²⁸ O verdanoro sas kerdo avke: Kerde rami a andro rami thode o bronzune blãchi. ²⁹ Pre ola blãchi the pro rami sas avrirandle o ľevi, o biki the o cherubi. Upral the telal o ľevi the biki sas figimen o bronzune venci.

³⁰ Pre dojekh verdanoro sas bronzune kereki the tiĉki. Pre leskere řtar rohi sas o rameni, so ľikerenas e nadoba. O rameni sas obthode le bronzune vencia. ³¹ Upral o verdanoro tel e nadoba sas okruhlo ramos, so avelas avri upral le verdanorestar 45 centimetri a dźalas tele 22 centimetri. A pařal leste sas avrirandle o řukar veci. O blãchi sas hranate a na okruhle.

³² Tel o verdanoreskere blãchi sas řtar kereki, so sas 66 centimetri uĉe, a lengere tiĉki sas prichudle pro verdanoro. ³³ Sas kerde avke sar o kereki pro verdana andro mariben. O tiĉki, o rafiki, o řpici the o loźiska sas kerde le bronzostar.

³⁴ Pro rohi sas řtar ruĉki, so sas kerde jekhe kotorestar le verdanoreha. ³⁵ Upral o verdanoro sas obruba uĉi 22 centimetri a tel o verdanoro sas rameni, so ľikerenas savoro. O rameni, o blãchi the o verdanoro sas jekhe kotorestar. ³⁶ Pro blãchi the rameni kerďa vřadzik cherubi, ľevi, palmi a pařal savoro o venci. ³⁷ Avke kerďa deř

jednake verdanora, so sas jednakones džindarde the bare.

³⁸ Kerđa the deš nadobi le bronzostar – jekh pre dojekh verdanoro. Dojekh nadoba sas buchli 1,8 metros a rešlolas andre 800 litri paňi.

³⁹ Pandž verdanora thođa pre južno sera a pandž pre severno sera le chramoskeri. E igen bari nadrža thođa pre vichodno sera.

Savore veci, so kerđa

⁴⁰ O Chiram palis kerđa lavora, lopati the čarore.

Avke dokerđa e buči, so kerelas prekal o Šalamun pre le RAJESKERO Chramos. ⁴¹ Kerđa:

o duj slupi;

o kriti le bronzostar, so thođa pro upruno agor le slupenge a sas šukares obthode le prethode lancenca;

⁴² 400 granatoskere phaba le bronzostar, so sas thode pro duj prehandle lanci;

⁴³ deš verdanora the deš nadobi, so sas pre ola verdanora;

⁴⁴ e igen bari nadrža a tel late dešuduj biken;

⁴⁵ o pira, o lopati the o čarore. Savore ola veci, so kerđa le Šalamunoske prekal le RAJESKERO Chramos, sas kerde le blištace bronzostar.

⁴⁶ O Šalamun oda diňa te kerel andro čikakere formi maškar o gava Sukkot the Caretan pašal o Jordan. ⁴⁷ Savore veci sas ajci but, hoj o Šalamun o bronzos aňi na diňa te važinel.

48 O Šalamun diňa te kerel andre le RAJESKERO Chramos the aver sersamos:

o somnakuno oltaris;
o somnakuno skamind, pre savo pes thovelas
o maro;

49 o deš somnakune momelara – pandž
ačhenas pre čači (pravo) sera a pandž
pre baločni (ľavo) sera anglo Neksentneder
Than;

o somnakune kvitki, o lampi, o silava;

50 o čare, o čurora, o kuča the o lopatki, so
sas tiš kerde le somnakastar.

The o somnakune čopi pro vudara andro
Chramos.

51 Sar o Šalamun dokerđa savori buči pre le
RAJESKERO Chramos, anda ode o sentne veci
peskere dadeskere le Davidoskere: o rup, o
somnakaj the aver veci a thoda len andre le
chramoskere skladi.

8

E Archa le RAJESKERI lidžan andro Chramos

1 Akor o Šalamun zvičinda ke peste andro
Jeruzalem savore Izraelike vodcen le dojekhe
kmeňostar the fajtatar, hoj te anen e Archa
le RAJESKERI andral o Foros le Davidoskero –
andral o Sion – andro Chramos. 2 Savore murša
andral o Izrael pes zgele ko kralis Šalamun, sar
sas o inepos andro eftato čhon Etanim.

3 Sar avle savore vodci andral o Izrael, o rašaja
hazdle le RAJESKERI Archa upre 4 a preligende

la; o rašaja the o Leviti lidžanas o Sentno Stanos the savore sentne veci, so sas andro Stanos. ⁵ O Šalamun the savore Izraelike manuša, save pes ode zgele, obetinenas angle Archa ajci but bakren the gurumñen, hoj pes aňi na delas te zgenel.

⁶ O rašaja ligende e RAJESKERI Zmluvakeri Archa pro paluno than andro Chramos, pro Neksentneder Than a thode la tel o cherubengere kridli. ⁷ Lengere kridli sas rozcirdle upral o than, kaj e Archa sas thodi, a garude la the o dručki, savenca lidžanas e Archa. ⁸ O dručki sas ajse džindarde, hoj lengere agora dičholas andral o Sentno Than, ale avral len na dičholas. Ode hine dži adadžives. ⁹ Andre Archa sas ča o duj barune tabli, pre save sas pisimen o deš prikazaňja, so ode thoda o Mojžiš akor, sar o RAJ phandla e zmluva le Izraelitenca pro verchos Choreb*, sar avle avri andral o Egipt.

¹⁰ Sar o rašaja avenas avri andral o Sentno Than, e chmara zaučharda o Chramos le RAJESKERO ¹¹ a o rašaja našti dureder kerenas e služba prekal e chmara, bo le RAJESKERI slava pherarda oda than. ¹² Akor phenda o Šalamun: “O RAJ phenda, hoj bešela andre kali chmara. ¹³ Ale me akana prekal tu ačhadom šukar Chramos, o than, kaj šaj aves pro furt.”

O Šalamun vakerel ko manuša

¹⁴ Medik savore Izraeliti ode ačhenas, o kralis pes visarda ke lende a požehñinda len. ¹⁵ Phenda lenge:

---

* **8:9** Abo: Sinaj

“Mi el laŝardo o RAJ, o Del le Izraeloskero, bo ov dolikerđa o lav a peskere vastenca kerđa oda, so phendā mire dadeske le Davidoske: ¹⁶ ‘Ole dživesestar, sar ilom mire manuŝen le Izraeliten avri andral o Egipt, andre ņisavo Izraeliko kmeňos na kidňom mange avri foros, kaj mange te keren o Chramos, andre savo ulahas laŝardo miro nav, ale kidňom mange avri le David, hoj te el upral mire Izraelike manuŝa.’

¹⁷ Imar mire dadeske le Davidoske sas andro jilo, hoj te ačhavel o Chramos, hoj o manuŝa te laŝaren le RAJES, le Izraeloskere Devles.

¹⁸ Ale o RAJ mire dadeske le Davidoske phendā: ‘Miŝtes, hoj tuke sas andro jilo te ačhavel o Chramos prekal miro nav, ¹⁹ ča oda Chramos na ačhaveha tu, ale korkoro tiro čhavo, savo ela tutar. Ov mange ačhavela o Chramos prekal miro nav.’

²⁰ O RAJ oda, so phendā, the kerđa a ačhilom kralis pal miro dad o David a beŝlom pro Izraeliko tronos, avke sar phendā o RAJ. Ačhadom the o Chramos prekal o nav le RAJESKERO – prekal le Izraeloskero Del. ²¹ Pririchtindom ode than prekal e Archa, andre savi hiňi le RAJESKERI zmluva, so phandľa amare dadenca akor, sar len ila avri andral o Egipt.”

Le Ŝalamunoskeri modlitba

²² Palis anglo manuŝa, save pes zgele, o Ŝalamun ačhelas anglo le RAJESKERO oltaris, hazdňa o vasta ko ņebos ²³ a phendā:

“RAJEJA, Devla le Izraeloskero! Nane aver Del, sar sal tu, aňi pro ņebos, aňi pre phuv. Tu dolikeres e zmluva a sal lačhejileskero ke peskere služobňika, save džan pal tu cale jileha. ²⁴ Tu dolikerďal tiro lav, avke sar phendal mire dadeske le Davidoske. Tire vastenca kerďal, so le mujeha phendal, a adadžives oda hin avke.

²⁵ Ale akana, RAJEJA, Devla le Izraeloskero, doliker oda lav, so diňal tire služobňikos le David, mire dades, akor sar leske phendal: ‘Furt ela vareko leskere potomkendar pro Izraeliko tronos, ale ča akor, te man mištes šunena tire čhave avke sar tu.’ ²⁶ Vašoda, Devla le Izraeloskero, mangav tut, mi ačhel pes avke, sar phendal mire dadeske le Davidoske.

²⁷ Či so, šaj o Del bešel pre phuv? Se aňi o ņebos, aňi o nekučeder ņebos leske nane dos a na mek kada Chramos, so ačhadom! ²⁸ Mangav tut, RAJEJA, Devla miro, šun avri e modlitba tire služobňikoskeri, mangav vaš o jileskeriben! Ker avke, sar tutar mangav adadžives. ²⁹ Mi dikhen tire jakha rat a džives pre kada Chramos, pal savo phendal, hoj ode ela tiro nav lašardo. Šun avri e modlitba tire služobňikoskeri, te pes visarel a modlinel ke kada than. ³⁰ Mangav tut, šun o mangipen tire služobňikoskero the tire Izraelike manušengero akor, sar ena visarde ke kada than a modlinena pes. Šun len avri andral o ņebos, kaj bešes, a odmuk lenge.

³¹ Te varesavo manuš kerela binos pre peskero pašutno a ov pre leste ispidela, hoj

te džal andro Chramos, hoj te lel vera anglo tiro oltaris, ³² tu oda šun andral o ňebos a rozsudzin maškar lende. Oles, ko ela vinovato, mar avke, sar peske zasogaľinel (zaslužinel). Vaš o čačipnaskero zaačh tut a de les tiš avke, sar peske zasogaľinel.

³³ Sar o ňeprijateľa ňerinena (zviťazinena) upral tire Izraelike manuša, bo kerde binos, ale te palis pes visarena ke tute, lašarena tiro nav, modľinena pes a mangena tut andre kada Chramos, ³⁴ šun len avri andral o ňebos. Odmuk tire manušenge o bini a an len pale andre phuv, so diňal lengere dadenge.

³⁵ Sar tu zaačhaveha o brišind vašoda, hoj tire manuša kerde binos, ale te visarena pes le binostar, bo pokorindaľ len a te dikhena ke oda than a lašarena tiro nav, ³⁶ šun len avri andral o ňebos. Odmuk o bini tire Izraelike manušenge, tire služobňikenge, sikav len, sar te džal pal tiro drom a de o brišind andre tiri phuv, so diňal sar dedictvos tire manušenge.

³⁷ Te ela andre phuv bokh the e plaga, abo te o ulipen pro maľi kirňola, abo te ela pro maľi o grajora the o kirme, abo te o ňeprijateľa džana pre lengere fori, abo te ela o pharipen vaj o nasvaliben, ³⁸ šun dojekh modľitba the o mangipen vaš o jileskeriben. Te pes chocko andral tiro narodos ke tu mangela, abo te nacirdela peskere vasta ke kada Chramos, ³⁹ šun oda andral o ňebos, odmuk a pomožin lenge. Počin dojekheske pal savoro, so kerel, se tu korkoro džanes o jile savore manušengere, ⁴⁰ avke, hoj pes tutar te daran pal calo časos,

medik dživena andre kadi phuv, so diňal amare dadenge.

⁴¹ Te o cudzincos, savo nane andral o Izrael, avľahas dural andral aver phuv prekal tiro nav ⁴² – bo the aver narodi pes dodžanena pal tiro baro nav, pal tiri zor the pal savoro, so kerdal – a kade modľindahas pes ke kada Chramos, ⁴³ šun avri andral o ňebos, kaj bešes lengero mangipen a ker lenge avke, sar tutar mangena, hoj savore narodi pre phuv tut te sprindžaren a te daran tutar avke sar tire Izraelike manuša. Palis the on džanena, hoj kada Chramos, so ačhadom, hino prekal tiro nav.

⁴⁴ Te džana tire murša le dromeha, saveha len bičhaveha pro mariben pre peskere ňeprijateľa, a te visarena pes ke tiro avrikidlo foros the ko Chramos, so ačhadom pre pačiv tire naveske, a te pes mangena ke tu, RAJEJA, ⁴⁵ šun avri lengere modľitbi the o mangipen andral o ňebos a de lenge o ňerindipen (viľaztvo).

⁴⁶ Te tire manuša angle tu kerena o binos, bo dojekh manuš hino binošno, a tu pre lende aveha choľamen a domukeha lengere ňeprijatelenge, hoj te ňerinen upral lende, a on len palis odligenena sar zaphandlen andre peskeri phuv – či pašes abo dur – ⁴⁷ a te andre odi phuv, kaj sas odligende, peske pridžanena, hoj kerde binos, a te pes visarena ke tu a te mangena tut vaš o jileskeriben a phenena: ‘Kerdam binos a sam vinovate. Kerdam nalachipen,’ ⁴⁸ a te pes visarena cale peskere jileha the dušaha a mangena tut andre

odi phuv, kaj hine zaphandle, sar ena visarde ke peskeri phuv, so diňal lengere dadenge, the ko avrikidlo foros the ko Chramos, so ačhađom prekal tiro nav, ⁴⁹ šun avri andral o ňebos, kaj bešes, lengere modlitbi the mangipen a zaačh tut vaš lenge. ⁵⁰ Odmuk lenge savore bini a savoro naláčhipen, so kerde tuke, a de, hoj lengere ňeprijaťeľa te en ke lende lačhejileskere. ⁵¹ Se on hine tire manuša, tiro dedictvos, saven ilal avri andral o Egipt – andral o trastuno bov.

⁵² Dikh pro mangipen tire služobňikoske a šun o modlitbi the tire Izraelike manušengere, sar ke tu vičinenena, hoj lenge te pomožines.

⁵³ Se tu peske len kidňal avri vaš peskero dedictvos andral savore narodi pre phuv, avke sar phendaľ prekal tiro služobňikos Mojžiš, sar odligendaľ amare daden andral o Egipt, ó, RAJEJA, Devla!”

O Šalamun žehňinel le manušen

⁵⁴ Sar o Šalamun mangelas a modľinelas pes ko RAJ, sas pro khoča anglo oltaris a hazdelas upre o vasta ko ňebos. Sar preačhila, ušťila

⁵⁵ a požehňinda zorale hangoha savore Izraelike manušen. Phenda:

⁵⁶ “Mi el lašardo o RAJ, savo diňa o smirom peskere manušen le Izraeliten, avke sar oda phenda. Doľikerďa dojekh lav, so diňa prekal peskero služobňikos o Mojžiš. ⁵⁷ Mi ačhel o RAJ, amaro Del, amenca, avke sar sas amare dadenca. Te na omukel amen a te na odčhivel amen pestar het. ⁵⁸ O RAJ mi visarel amare jile ke peste, hoj te dživas avke, sar ov kamel,

a te dolikeras savore leskere lava, prikazaŋja the zakoni, so diŋa amare daden. ⁵⁹ Kala lava, savenca man mangavas anglo RAJ, mi en pašes paš miro RAJ, o Del, dživese the rači. Mi zaačhel vaš peskero služobňikos the vaš peskere Izraelike manuša sako džives. ⁶⁰ Palis dojekh narodos pre phuv džanela, hoj ča o RAJ hino Del a nane aver. ⁶¹ Odden pes le RAJESKE, amare Devleske, cale tumare jileha a dolikeren leskere zakoni the o prikazaŋja avke sar adadžives.”

⁶² Palis o kralis the savore manuša andral o Izrael ande obeti le RAJESKE. ⁶³ O Šalamun obetinda le RAJESKE 22 000 gurumňen the 120 000 bakren sar o smiromskere obeti. Avke o Šalamun the savore manuša sentňarde o Chramos le RAJESKERO. ⁶⁴ Vašoda, hoj o bronzuno oltaris sas cikno prekal ola savore obeti, o kralis oda džives sentňarda the o maškaruno than pre dvora anglo le RAJESKERO Chramos a the ode kerenas o labarde obeti, chabeneskere obeti the o žiros pre smiromskere obeti.

⁶⁵ Andre oda časos o Šalamun the savore Izraeliti kerde paš o Chramos anglo RAJ, amaro Del, o Inepos le Stankengero, so likerelas eŋta džives. Avle ode igen but manuša khatar o Lebo-Chamat pal o severos dži paš o paňi Egipt pro juhos. ⁶⁶ O Šalamun pro ochtoto džives bičhađa le manušen khere. On savore les chudle te ašarel a dojekh lendar džalas khere bare radišagoha vaš savoro lačhipen, so o RAJ presikađa peskere

služobnikoske le Davidoske the le Izraelitenge, leskere manuŝenge.

9

O RAJ pes pale sikavel le Šalamunoske

¹ Sar o Šalamun dokerđa le RAJESKERO Chramos, peskero palacis a savoro, so kamla te kerel, ² sikađa pes leske o RAJ dujtovar andro suno avke sar angloda andro Gibeon. ³ O RAJ leske phenda:

“Šundom avri tiri modlitba the o mangipen, sar pes mangehas ke mande. Me sentňardom kada Chramos, so ačhadal, hoj ode miro nav te el barardo pro furt. Mire jakha the miro jilo ode ena pro furt.

⁴ Te tu phireha angle ma pačivalones the žuže jileha avke sar tiro dad o David a te dolikereha mire zakoni the prikazaňja a te kereha savoro, so tuke phendom, ⁵ me dolikerava o lav, so phendom tire dadeske le Davidoske: Leskero tronos ela furt zoralo upral o Izrael a furt ela vareko andral leskero potomstvos pro tronos.

⁶ Ale te pes mandar odvisareha tu the tire čhave a na dolikerena mire zakoni the o prikazaňja, so tumen diňom, ale džana te služinel avre devlenge a lašarena len, ⁷ akor me khosava tele mire manušen le Izraeliten pal kadi phuv, so len diňom. O Chramos, so sentňardom prekal miro nav, odčhivava mandar a palis o Izrael ela dojekhe narodoske pro pheras the pro asaben. ⁸ A kale Chramostar

na ačhela nič, ča o bara, a dojekh, ko odarik predžala, ela sar kašt a phenela: ‘Soske kada o RAJ kerđa kala phuvake the Chramoske?’
⁹ Odphenela pes lenge: ‘Bo omukle le RAJES, peskere Devles, savo iła avri lengere daden andral o Egipt. Chudle te bandol a te lašarel avre devlen, a vašoda o RAJ pre lende domukla kadi bibach.’ ”

O Šalamun pes dothovel le Chiramoha

¹⁰ O Šalamun ačhavelas o Chramos le RAJESKE the o palacis biš berš (20) ¹¹ a o kralis Chiram andral o Tir dodelaš le Šalamunoske cedroskere the sosnakere kašta a o somnakaj ajci, keci kamelas. Palis o Šalamun les diña biš fori andre Galileja. ¹² O Chiram avla andral o Tir te predikhel ola fori, so les diña o Šalamun, ale leske na sas pre dzeka. ¹³ Avke phenda le Šalamunoske: “Phrala miro, oda save fori man diňal?” Palis ole forenge diña nav Kabul a kavke dži adadžives pes vičinel odi phuv. ¹⁴ Ale o Chiram the avke bičhađa le Šalamunoske 4 000 kili somnakaj.

¹⁵ O Šalamun ispidelas pro manuša, hoj te keren e buči sar otroka pro Chramos le RAJESKERO the pre leskero palacis, pre terasa pašal o foros the pro muri pašal o Jeruzalem, Chacor, Megiddo the Gezer. ¹⁶ O Faraonos, o Egiptsko kralis, gela pro mariben andro foros Gezer, domarda les a zlabarda avri. Murdarda le Kanaančanen the ole manušen, save ode bešenas, a palis o foros diña peskera čhake, le Šalamunoskera romňake. ¹⁷ Palis o Šalamun

pale ačhađa o foros Gezer, teluno foros Bet-Choron, ¹⁸ Baalat, Tamar pre Judsko pušťa ¹⁹ the savore fori, kaj sas odthodo o chaben, mek the o fori prekal o maribnaskere verdana the graja. A ačhade savoro, so kamelas andro Jeruzalem, andro Libanon the andre cali phuv, kaj sas kralis.

²⁰⁻²¹ O Šalamun ispidelas andre buči savore Amorejen, Chetitanen, Perizejen, Chivijen the Jebusejen, save ačhile andre odi phuv a saven angloda na murdarde avri. Lengere potomki mušinenas te kerel sar otroka – a oda dži adadžives. ²² O Šalamun le Izraelitendar na kerelas otroken, bo on leske služinenas sar slugađa, uradnika, veliteľa the veliteľa upral o verdana the upral o murša pro graja. ²³ O Šalamun ačhađa upral o buča 550 veliteľen, save sas upral o buča, so kerenas o manuša.

²⁴ Sar leskeri romni, le Faraonoskeri čhaj, odgeľa upre andral o Foros le Davidoskero, hoj te bešel andre peskero palacis, so lake ačhađa o Šalamun, ov chudľa te kerel e terasa pašal o foros.

²⁵ O Šalamun anelas andro berš trival o labarde the o smiromoskere obeti pro oltaris, so ačhađa le RAJESKE, a labarelas anglal leste o kadidlos. A avke dokerđa o Chramos.

²⁶ O Šalamun mek kerđa o lodı andro Ecjon-Geber, so hino paš o Elat, paš o brehos le Lole Moroskero andro Edom. ²⁷ O Chiram bičhađa peskere služobniken, save mištes prindžarenas o moros, hoj te služinen le Šalamunoskere muršenca pro lodı. ²⁸ On džanas la lođaha

andre phuv Ofir a odarik ande 14 000 kili somnakaj le Šalamunoske.

10

E kralovna andral e Šeba avel ko Šalamun

¹ Sar pes došunđa e kralovna andral e Šeba pal le Šalamunoskeri slava, avľa ke leste a phučkerelas lestar phare veci, hoj les te probalinel (skušinel). ² Avľa andro Jeruzalem igen but manušenca the le řavenca, pre save anelas voňava oleja, igen but somnakaj the o dragane bara. Sar doavľa ko Šalamun, vakerelas leha pal savoro, so la sas pro jilo. ³ O Šalamun lake odphenelas pre savoro, so lestar phučelas. Prekal leste na sas nič ajsa pharo, hoj te na odphenel lake. ⁴ E kralovna andral e Šeba dikhľa, savo baro godaveripen hin le Šalamun, the savo palacis ačhađa ⁵ the o chabena pre leskero skamind. Dikhľa, sar bešenasa pašal leste leskere služobňika a sar pes likerenas leskere sluhi the čašňika. Dikhľa the lengero uraviben the o labarde obeti, so anelas andro RAJESKERO Chramos. Sar oda savoro dikhľa, ačhiľa bijal peste a na džanelas, so pre oda te phenel.

⁶ Phendľa le Šalamunoske: “Čačipen hin, so me šunďom andre miri phuv pal tute the pal tiro godaveripen. ⁷ Ale me oleske na pačavas, medik na avľom a na dikhľom pre mire jakha. No, so me dikhav, oleskar mange na phende aňi jepaš! Tiro godaveripen the barvalipen hino bareder, sar me pal oda šunďom. ⁸ Bachtale hine tire murša

the tire služobníka, save furt pašal tu keren a šunen tiro godaveripen! ⁹ Mi el barardo o RAJ, tiro Del, savo peske tut zakamla avke, hoj tut thoda pro Izraeliko tronos. Bo o RAJ kamel o Izrael pro furt, ačhađa tut vaš o kralis, hoj te likereres o zakonos the o spravodlišagos.”

¹⁰ Palis oj diňa le Šalamun buter sar 4 000 kili somnakaj a igen but voňava oleja the dragane bara. Šoha (ňikda) buter pes imar ode na anda ajci but voňava oleja, keci anda e kralovna andral e Šeba le Šalamunoske.

¹¹ (The le Chiramoskere lodi anenas o somnakaj andral o Ofir the igen but algumoskere kašta the o dragane bara. ¹² Ole kaštendar o Šalamun kerđa o slupi andro Chramos the pesker o palacis a mek diňa te kerel o citari the o harfi prekal o lavutara. Ajci but kašta pes imar dži adadžives ode buter na ande.)

¹³ O Šalamun diňa la kralovna andral e Šeba o dari, so pes delas le kralenge, a paš oda the mek savoro, so oj kamelas. Palis oj the savore lakere služobníka gele pale andre peskeri phuv.

Le Šalamunosker o barvalipen

¹⁴ Le Šalamunoske anenas sako berš vaj 23 toni somnakaj, ¹⁵ a mek ke oda the o daňe, so počinenas savore Izraelike krajengere guvern- era, o kraľa andral e Arabija the o manuša, save bikenkeren.

¹⁶ O Šalamun kerđa duj šel (200) štiti le somnakastar. Pre jekh štitos leske kampelas vaj ehta kili somnakaj. ¹⁷ Palis mek kerđa trin šel (300) cikneder štiti le somnakastar. Pre

jekh štitos leske kampelas vaj duj kili somnakaj. Avke o Šalamun len thođa andro palacis, so pes vičinelas Libanoňiko Veš.

¹⁸ Palis o kralis kerđa igen baro tronos, so sas obthodo la slonovinaha the le žuže somnakaha.

¹⁹ E paluňi sera, kaj oprinelas o šero, sas okruhlji a pal soduj seri le tronostar, kaj oprinelas o vasta, ačhenas duj levi. Anglo tronos sas šov garadiči ²⁰ a pro garadiči ačhenas pal o soduj seri levi – jekhetane dešuduj (12) levi. Ajso tronos na sas űikhaj andre űisavo krališagos.

²¹ Savore kuča, andral save pijelas o Šalamun, sas kerde le somnakastar a savore veci andro palacis, so pes vičinelas Libanoňiko Veš, sas kerde le žuže somnakastar. űiĉ na sas kerdo le rupostar, bo andre oda časos o rup prekal lende na sas dragano. ²² Le Šalamun sas but lodji pro moros. Sako trin berš len bičhavelas pro moros le Chiramoskere lodenca, hoj te doanen o somnakaj, o rup, e slonovina, opicen the paven.

²³ O Šalamun sas barvaleder the godaveder sar dojekh kralis pre phuv. ²⁴ O manuša andral dojekh narodos kamenas te šunel o godaveripen, so les diňa o Del. ²⁵ Berš pre beršeste sako, ko

avelas ke leste, anelas leske daros: rupune abo somnakune veci, gada, veci pro mariben, voňava oleja, grajen the mulicen.

²⁶ Palis o Šalamun diňa te anel peske verdana the grajen. Avke les sas 1 400 verdana pro mariben a 12 000 graja. Rozaĉhadá o verdana andro aver fori the paš peste andro Jeruzalem.

²⁷ O kralis kerđa, hoj te el o rup ajci sar o

bara a o kašta le cedrostar ajci sar o dzive figovniki pro Judske brehi. ²⁸ O graja prekal o Šalamun pes anelas andral o Egipt the andral o Kuj*. Le kraliskere murša len cinenas khatar o Kuj. ²⁹ Andral o Egipt pes cinelas o verdan pro mariben vaš šov šel (600) rupune the o graj vaš šel the penda (150) rupune. Avke on odarik anenas grajen the verdana prekal savore Chetitanengere the Aramejike kraľa.

11

O Šalamun lašarel avre devlen

¹ O kralis o Šalamun kamelas but džuvljen andral aver narodi: le Faraonoskera čha, Moabčanken, Ammončanken, Edomčanken, Sidončanken the Chetitanen. ² On sas ole narodendar, pal save o RAJ le Izraelitenge phenda: “Našti peske len romņijen andral aver narodi, aņi on andral tumaro narodos. Šaj el, hoj on tumen mandar odcirdena, hoj te lašaren lengere devlen.” Ale o Šalamun len the avke kamelas. ³ Sas les efa šel (700) rajikane romņija the trin šel (300) romņija-služki. On les odcirdle le Devlestar. ⁴ Sar o Šalamun sphurila, leskere romņija les scirdle pal aver devla a ov imar na sas ajso pačivalo le RAJESKE, peskere Devleske, sar sas leskero dad o David. ⁵ Ov lašarelas la Aštarta, savi sas del andro Sidon, the le Molech*, savo sas igen džungalo del andro Ammon. ⁶ Aleha o Šalamun kerelas nalačhipen

---

* **10:28** Oda hin e Cilicija. * **11:5** Abo: o Milkom

anglo RAJ a ov na sas calo oddino le Devleske avke sar leskero dad o David.

⁷ Akor pro verchos pre vichodno sera le Jeruzalemostar o Šalamun ačhađa oltaris prekal o Kemoš, savo sas o džungalo del le Moabčanengero, the prekal o Molech, savo sas džungalo del le Ammončanengero. ⁸ Kavke kerđa oltara the prekal savore peskere romňija andral aver narodi, save peskere devlengi anenas o voňava the aver obeti.

⁹⁻¹⁰ Choc o RAJ, o Del le Izraeloskero, pes le Šalamunoske sikada duvar andro suno a phenda leske, hoj te na lašarel avre devlen, ov the avke le RAJES na šunda, ale odvisarda pes lestar. Aleha o RAJ sas choľamen pro Šalamun.

¹¹ Vašoda o RAJ phenda le Šalamunoske: “Te ada kerďal a na dolikerďal miri zmluva the o zakonos, so tut diňom, čačes lava tutar o krališagos a dava jekhe tire služobňikoske.

¹² Ale prekal tiro dad David oda na kerava, medik tu dživeha, ale odlava oda tire čhastar, ¹³ no aňi lestar na odlava calo krališagos. Jekh kmeňos mukava tire čhaske, ča vaš miro služobňikos David the vaš o Jeruzalem, so mange avri kidňom.”

Pal o Hadad

¹⁴ O RAJ kerđa upre le Edomčanos Hadad, savo sas andral le kralengeri famelija, hoj te el le Šalamunoskero nepřijatelis. ¹⁵⁻¹⁶ Akor, sar o David ñerinda (zvitazinda) upral o Edom, o Joab, leskero velitelis upral o slugada, gela te parunel olen, save mule. O Joab savore Izraelitenca ačhiľa andro Edom šov čhon, medik

na murdarda savore ole muršen. ¹⁷ Ča o Hadad, savo sas mek čavoro, the varesave peskere dadeskere služobnikendar andral o Edom, denašle andro Egipt. ¹⁸ Odgele khatar o Midijan, a sar avle andro Paran, ile odarik muršen a gele andro Egipt ko Faraonos. Ov les diña kher, chaben the mała. ¹⁹ Vašoda, hoj o Hadad sas le Faraonoske pre dzeka, diña leske the la Tachpeneskera pheña romňake – e Tachpenes sas le Faraonoskeri romňi. ²⁰ Palis lake uliła muršoro o Genubat. E kralovna les bararda avri andro palacis maškar o kraliskere čhave.

²¹ Sar pes o Hadad andro Egipt došunda, hoj muła o David the o Joab, savo sas velitelis upral slugada, phenda le kraliske: “Domuk, hoj te džav pale andre miri phuv.”

²² “Soske?” phučła lestar o Faraonos. “Chibalinel tuke vareso ade, hoj jekhvareste kames te džal pale andre tiri phuv?”

“Na,” odphenda leske o Hadad, “ale the avke man muk te džal khere.”

Pal o Rezon

²³ O Del kerda upre le Rezon, le Eljadasoskere čhas, hoj te el le Šalamunoskero ňeprijatelj. O Rezon denašla peskere rajestar le Hadad-Ezerostar, savo sas kralis andre Coba. ²⁴ O Rezon vičinda ke peste zbujņiken, saven lidžalas. Sar len o David murdarkerelas, o Rezon the leskere murša gele andro Damaskus a ode ačhiła kralis. ²⁵ Avke o Rezon sas kralis andro Aram†. Sas ňeprijatelj le Izraeloske medik dživelas o

---

† 11:25 Abo: Sirija

Šalamun a kerelas lenge o nalačhipen, avke sar the o Hadad.

O RAJ del lav le Jeroboam

²⁶ The o Jeroboam, savo sas služobňikos le Šalamunoske, pes vzburiŋđa pro Šalamun. Ov sas le Nebatoskero čhavo, Efratanos andral e Cereda, a leskeri daj sas e vdova Ceruja. ²⁷ Oda pes ačhiľa, sar o Šalamun kerđa o Millo a oprikerđa o foroskere muri. ²⁸ O Jeroboam sas zorało murš. Sar o Šalamun dikhľa ole terne muršes, sar kerel peskeri buči, ačhađa les upral o murša andral o kmeňi Efrajim the Menašše, hoj len te lidžal andre buči.

²⁹ Andre jekh džives, sar o Jeroboam džalas het andral o Jeruzalem, arakhľa pes pre maľa le Achijoha, savo sas o prorokos andral o Šilo. Na sas ode ŋiko, ča on duj džene. Pro Achijah sas urdo nevo plaštos. ³⁰ Chudľa oda plaštos a rozčhingerđa les pro dešuduj (12) kotora. ³¹ A le Jeroboamoske phenda: “Le tuke deš kotora, bo kavke phenel o RAJ, o Del le Izraeloskero: ‘Odlava o krališagos le Šalamunostar a tuke dava deš kmeňi. ³² Andral savore Izraelike kmeňi leske ačhela ča jekh kmeňos a oda prekal miro služobňikos David the prekal o foros Jeruzalem, so mange kidňom avri. ³³ Kerava oda vašoda, bo o Šalamun man omukľa a chudľa te lašarel le Sidonike devles, la Aštarta, le Moabike devles Kemoš the le Ammonike devles Molech a na phirelas pal mire droma, na kerelas oda, so kamav, a na dolikerelas miro zakonos the mire lava avke sar leskero dad o David. ³⁴ Calo

krališagos lestar na odlava, ale likerava les paš e zor, medik ov dživela a oda prekal miro služobņikos David, saves mange avri kidņom a savo dolikerelas mire prikazaņja the lava. ³⁵ Ale leskere čhastar odlava o krališagos le deše kmeņenca a dava len tuke. ³⁶ Le Šalamunoskere čhaske mukava ča jekh kmeņos, avke ela man furt vareko le Davidoskere čhavendar, save mange služinena andro foros Jeruzalem, andro foros, so mange avri kidņom, hoj ode te avav lašardo. ³⁷ Ale tut Jeroboam ačhavava kraliske upral o Izrael. Aveha kralis všadzik, kaj ča kameha. ³⁸ Te šuneha savoro, so tuke phenava, te phireha pal mire droma, te kereha oda, so ela lačo angle mire jakha, te dolikereha mire prikazaņja the lava avke sar miro služobņikos o David, me kerava, hoj furt vareko tira famelijatar lidžala o Izrael, avke sar vareko la Davidoskera famelijatar furt lidžal e Judsko. ³⁹ Vaš le Šalamunoskero binos marava le Davidoskere čhaven, ale na pro furt.’ ”

⁴⁰ Vašoda o Šalamun kamelas te murdarel le Jeroboam, ale o Jeroboam denašla andro Egipt ko kralis Šišak. Ode sas, medik o Šalamun na muľa.

Le Šalamunoskero meriben

⁴¹ Aver veci, so o Šalamun kerđa, the savoro leskero godaveripen hin pisimen andro zvitki le Šalamunoskere. ⁴² O Šalamun kralinelas andral o Jeruzalem pal calo Izrael saranda (40) berš. ⁴³ Sar muľa o Šalamun, parunde les andro

foros le Davidoskero, leskere dadeskero. Pal leste ačhila kralis leskero čhavo o Rechabeam.

12

Deš kmeňi pes vzburinen pro Rechabeam

¹ O Rechabeam geľa andro Šichem, bo ode avle savore Izraeliti, hoj les te ačhaven vaš o kralis. ² Sar pes pal oda došundā o Jeroboam, le Nebatoskero čhavo – ov sas andro Egipt, bo ode denašla anglo Šalamun – mek ode užarelas. ³ Ale o Izraelike vodci bičhade vaš leste. Avke o Jeroboam savore Izraelitenca avle ko Rechabeam a phende leske: ⁴ “Tiro dad o Šalamun pre amende thođa pharo jarmo, ale tu akana ker lokeder e phari buči the o jarmo, so pre amende thođa tiro dad, a amen tuke služinaha.”

⁵ “Džan a aven ke ma pal o trin džives a phenava tumenge,” odphenda lenge o kralis Rechabeam. Avke gele het.

⁶ Palis o Rechabeam phučkerelas le phuredere vodcendar, save služinenas anglođa leskere dadeske le Šalamunoske: “So majinav te odphenel le manušenje?”

⁷ On leske odphende: “Te aveha lačho ke kala manuša a kereha lenge avke, sar tutar mangel, on tuke furt služinena pačivalones.”

⁸ Ale o Rechabeam na priiľa lengero vakeriben, ale phučelas le terne muršendar, save jekhetane leha baronas a denas les godi. ⁹ Phučľa lendar: “So majinav te phenel le manušenje, save man mangel, hoj lendar te odlav o jarmo, so pre lende thođa miro dad?”

¹⁰ O terne murša leske odphende: “Le manuŝenge, save ke tu avle a phende, hoj tiro dad pre lende thođa pharo jarmo, a kamen, hoj tu lenge oda te keres lokeder, phen kavke: ‘Man hin thuleder o cikno angušt, sar mire dades sas o felos. ¹¹ Miro dad pre tumende thođa pharo jarmo, ale me tumenge mek kerava phareder! Miro dad tumen marelas le cikne bičoha, ale me tumen marava le bare bičoha*!’ ”

¹² Pro trito džives avla o Jeroboam savore manuŝenca ko Rechabeam, avke sar lenge phenda o kralis: “Aven ke ma pal o trito džives.”

¹³ O kralis lenge zorales odphenda a na priiła le phuredere vodcengero lav. ¹⁴ Vakerelas lenca avke, sar leske phende o terne murša: “Miro dad pre tumende thođa pharo jarmo, ale me tumenge kerava mek phareder! Miro dad tumen marelas le bičoha, ale me pal tumende cirdava tele e cipa!” ¹⁵ Avke o Rechabeam na priačiła pre oda, so kamenas o manuša. Kada kerđa o Del, hoj pes avke te ačhel, sar phenda o RAJ le Jeroboamoske prekal o Šilončanos Achijah.

¹⁶ Sar savore Izraeliti dikhle, hoj o kralis o Rechabeam len na šunđa, phende leske:

“Nane amen nič le Davidoha!
So amen hin le Izajoskere čhaha?

Andre peskere stani, Izrael!

Akana David, starin tut pal peskero kher!”

Avke savore Izraeliti gele khere ¹⁷ a o Rechabeam kralinelas ča upral o Izraeliti, save bešenas andro Judske fori.

---

* **12:11** E Hebrejiko čhib: Me tumen marava le škorpijonenca!

¹⁸ Palis o kralis o Rechabeam bičhađa ko Izraeliti le Adoram, savo sas upral e buča, ale savore Izraeliti les murdarde le barenca. Sar pes pal oda šunđa o Rechabeam, sigo bešla pro verdan a denašla odarik andro Jeruzalem. ¹⁹ Avke pes calo Izrael vzburiđa pre le Davidoskeri famelija a oda likerel dži adadžives.

²⁰ Sar pes o manuša andral o Izrael došunde, hoj o Jeroboam pes visarda andral o Egipt, bičhade pal leste. Avke pes zgele a ačhade les vaš o kralis upral calo Izrael. Ča o kmeños le Judaskero zaačila vaš le Davidoskeri famelija.

²¹ Sar o Rechabeam avla andro Jeruzalem, diňa te zvičinel andral o kmeños Juda the Benjamin 180 000 avrikidle slugađen andro mariben pro Izrael, hoj leske te visaren pale o krališagos.

²² Akor o Del prevakerđa ko Šemajah, ko Devleskero murš: ²³ “Dža a phen le Šalamunoskere čhaske le Rechabeamoske, le Judske kraliske, a le manušenge andre Judsko the Benjamin, ²⁴ hoj o RAJ kavke vakerel: ‘Ma džan pro mariben pre tumare phrala, pro Izraeliti. Savore džan khere, bo me kada kerđom.’ ” On šunde le RAJESKERO lav a savore gele khere.

O Jeroboam oddžal le RAJESTAR

²⁵ Palis o Jeroboam ačhađa o foros Šichem andre Efrajimiko brehengeri phuv a ode ačila te bešel. Palis odarik geľa a ačhađa o foros Penuel.

²⁶ Ale o Jeroboam phendä peske: “Akana pes šaj visarel o krališagos pale le Davidoskera famelijake. ²⁷ Te kala manuša gelehas a obetindehas o obeti andre le RAJESKERO Chramos andro

Jeruzalem, ulehas pale pačivale peskere rajeske le Rechabeamoske, le Judske kraliske. Palis man murdardehas a visardehas pes pale ke leste.”

²⁸ Avke o kralis Jeroboam kerda duj somnakune gurumñoren a phenda le manušenge: “Dos phirenas andro Jeruzalem! Izrael, kade hin tumare devla, save tut ligende avri andral o Egipt.” ²⁹ Jekh thođa andro Betel a dujto andro Dan. ³⁰ Kada, so kerda, anelas le manušen pro binos, bo on džanas dži andro Dan te lašarel jekh somnakuňa gurumňa.

³¹ O Jeroboam ačhađa the thana, kaj lašarenas le modlen, a andre rašajiko služba thođa chocsave manušen, save na sas andral o kmeňos Levi. ³² Andro ohtoto čhon, andro dešupandžto (15.) džives, diňa inepos prekal o Izraeliti, ajs, sar sas the andre Judsko a pro oltaris obetinelas o labarde obeti. Avke oda kerda andro Betel a obetinda le gurumñorenge, so kerda. Palis andro Betel ačhađa rašajen, save služinenas pre ole thana, kaj lašarenas le modlen. ³³ Avke andro ohtoto čhon pro dešupandžto džives pro inepos, so diňa avri korkoro pestar, geľa ko oltaris, so ode ačhađa a kerda ode e voňavo obeta.

13

O prorokos prorokinel pal o oltaris

¹ Ipen akor, sar o Jeroboam kamelas te kerel e obeta, avľa khatar e Judsko andro Betel le RAJESKERO prorokos. ² O prorokos phenda andre le RAJESKERO nav: “Ōltarina, oltarina! Kavke phenel o RAJ: ‘Le Davidoskera famelijake

uľola murřoro a dena leske nav Joziař. Ov pre tu obetnela le modlengere rařajen, save akana pre kada oltaris keren o voňava obeti. Zlabarela pre oda oltaris the le manuřengere kokala!’ ” ³ A mek andre oda dřives o prorokos diňa znemeňje. Phenda: “Kada ela o znemeňje, hoj o RAJ vakerelas prekal ma: O oltaris pharola pro duj kotora a o prachos andral leste perela avri.”

⁴ Sar o kralis Jeroboam řundā, so phenda o prorokos pro oltaris, so hino andro Betel, sikada pre leste le vasteha a phenda: “Chuden les!” A sar ada phenda, leskero vast takoj aćhila řnevladno a nařti les imar cirdňa pale ke peste. ⁵ Androda pes o oltaris pharada pro duj kotora a o prachos andral leste peľa avri, avke sar phenda o prorokos andre le RAJESKERO nav.

⁶ O Jeroboam phenda le prorokoske: “Mangav tut, modlin tut vař ma ko RAJ, ke peskero Del, hoj mange te sastarel avri o vast.” Avke pes o prorokos mangelas ko RAJ a leskero vast sastila avri a sas ajsa sar angloda.

⁷ Palis o Jeroboam phenda le prorokoske: “Av manca andre miro kher, chaha varesavo chaben a dava tut the daros.”

⁸ O prorokos leske odphenda: “Choc te man diňalas jepař tire barvalipnastar, na gelomas tuha, na chaľomas o maro, aňi paňi na pilomas pre kada than. ⁹ Bo o RAJ mange phenda: ‘Nařti chas o maro, aňi paňi nařti pijes a aňi ole dromeha pes nařti pale visares.’ ” ¹⁰ Avke o prorokos odarik geľa avre dromeha a na oleha, saveha avľa andro Betel.

O phuro prorokos andral o Betel

¹¹ Andro Betel bešelas jekh phuro prorokos. Leskere čhave avle ke leste a phende leske savoro, so kerđa le Devleskero prorokos andre oda džives andro Betel, the oda, so phendā le kraliske le Jeroboamoske. Sar leske oda savoro phende, ¹² ov lendar phučla: “Save dromeha geľa?” Leskere čhave leske sikade, save dromeha džalas o prorokos andral e Judsko. ¹³ Palis phendā peskere čhavage: “Thoven o sedlos pro somaris!” Sar leske thode, ov bešla pre leste ¹⁴ a geľa pal le Devleskero prorokos. Arakhla les te bešel tel o dubos a phučla lestar: “Tu sal oda prorokos le Devleskero, savo avla andral e Judsko?”

“He, me som!” ov odphendā.

¹⁵ “Av manca khere, hoj te chas vareso,” phendā leske o phuro prorokos andral o Betel.

¹⁶ Ale o prorokos odphendā: “Našti man tuha visarav pale a pre kada than našti chav tuha o maro, aňi o paňi našti pijav, ¹⁷ bo o RAJ mange phendā: ‘Na chaha ode o maro, aňi na pijeha o paňi a na džaha ole dromeha, saveha avlal.’ ”

¹⁸ Palis o phuro prorokos leske phendā: “The me som prorokos avke sar the tu a le RAJESKERO aňjelos mange phendā: ‘Dža a an les pale andre peskero kher, hoj te chal ode o maro a te pijel o paňi.’ ” Kavke leske klaminelas. ¹⁹ Androda le Devleskero prorokos geľa leha andre leskero kher a čala ode o maro a pila o paňi.

²⁰ Sar bešenas pašal o skamind, o RAJ prevakerđa ko phuro prorokos, savo les andā pale an-

dre peskero kher. ²¹ Zvičinda pre le Devleskero prorokos, savo avla andral e Judsko, a phenda leske: “Kavke vakerel o RAJ: ‘Vašoda, hoj man na šundal a na dolikerdal miro lav, so tuke phendom, ²² ale gealal a chaalal ode o maro a pilal o pañi, na aveha parundo andre tire dadengero hrobos.’ ”

²³ Sar le Devleskero prorokos chaala a pila, o phuro prorokos pririchtinda leske le somaris pro drom. ²⁴ Avke, sar odarik le Devleskero prorokos odgeła, arakhla pes le levoha pro drom. O levos pre leste chučila a murdarda les. Palis o somaris the o levos ačhenas paš leskero telos, so pašolas pro drom. ²⁵ Ipen akor odarik džanas varesave murša a dikhle o telos pre phuv the le levos te ačhel paš leste. Gele andro Betel, kaj bešelas o phuro prorokos, a savoro oda rozvakerde.

²⁶ Sar pal oda šunda o phuro prorokos phenda: “Kada hino oda prorokos, savo na šunda o lava le RAJESKERE! Avke o RAJ bičhada le levos pre leste, hoj les te murdarel, a o levos kerda avke, sar phenda o RAJ.”

²⁷ Palis phenda peskere čhavage: “Pririchtinen mange le somaris pro drom.” Avke sar on oda kerde, ²⁸ ov geła a arakhla le prorokoskero telos te pašol pre phuv. O somaris the o levos ačhenas paš o telos. O levos na chaala o telos añi le somaris. ²⁹ O phuro prorokos hazdña leskero telos, thođa pre peskero somaris a odligenda les pale andro Betel, hoj te rovel pre leste a te parunel. ³⁰ Parunda les andre peskero hrobos a rovelas pal leste: “Ach, phrala miro!”

³¹ Paloda, sar les parunda, phenda peskere čhavage: “Sar merava, thoven man andre oda hrobos, kaj pašlol kada prorokos, hoj mire kokala te en paš leskere. ³² Čačes pes ačhela oda, so vakerelas kada prorokos andre le RAJESKERO nav pro oltaris andro Betel the pre savore thana andre Samarija, kaj služinenas avre devlengje.”

³³ Añi pal kada, so pes ačila, pes o Jeroboam na odvisarda pal peskero nalačo drom, ale dureder ačhavelas andre rašajiko služba pro uče thana chocsaven muršen. ³⁴ Aleha o Jeroboam anda peskera famelija andro binos, a vašoda mušinde te el savore zničimen a khosle tele pal kadi phuv.

14

Le Jeroboamoskero čhavo merel

¹ Andre oda časos nasvaliła le Jeroboamoskero čhavo o Abijah. ² O Jeroboam phenda peskera romňake: “Preuri tut andre aver gada, hoj tut te na sprindžaren, hoj sal miri romňi. Dža andro Šilo, kaj hino o prorokos o Achijah, bo ov mange phenda, hoj ačhava kralis andro Izrael. ³ Le peha deš mare, varesave bokela the džbanos le medoha a dža ke leste. Ov tuke phenela, so ela le čhavoreha.” ⁴ Oj kerđa avke, sar lake phenda, a geła andro Šilo ko Achijah.

Ov imar na dikhelas mištes, bo sas maj koro a igen phuro. ⁵ Ale o RAJ phenda le Achijoske: “Le Jeroboamoskeri romňi ipen akana avel ade, hoj te phučel pes pal peskero čhavo, bo hino igen

nasvalo, ale oj kerela pestar, hoj hiŝi vareko aver. Tu lake pheneha kavke the kavke.”

⁶ Palis, sar o Achijah ŝunda lakero phiriben, hoj imar hiŝi paŝ o vudar, phenda lake: “Av andre. Me džanav, hoj tu sal le Jeroboamoskeri romŝi. Soske pestar keres, hoj sal vareko aver? Nalaĉho hiros tuke phenava. ⁷ Dža a phen le Jeroboamoske, hoj o RAJ, o Del le Izraeloskero, leske kavke phenel: ‘Kidŝom mange tut avri le manuŝendar a aĉhadom tut, hoj te lidžas mire manuŝen le Izraeliten. ⁸ Odiom o kraliŝagos le Davidoskera famelijatar a diom tuke. Ale tu na likerehas tut avke, sar miro sluŝobnikos o David, savo dolikerelas mire prikazaŝja a savo džalas pal ma cale peskere jileha a kerelas ĉa oda, so lestar kamavas. ⁹ Ale tu pes likerehas goreder sar savore kraľa, save sas angle tute. Le dumeha tut odvisardal mandar a kerdal peske avre devlen the modlen le somnakastar ĉa vaŝoda, hoj man lenca te cholares. ¹⁰ Vaŝoda anav pre tiri famelija e bibach. Murdarava dojekhe tire murŝes andro Izrael, savore otroken the slobodnen. Zniĉinava tira famelija, avke sar o ŝmeci hine zlabarde. ¹¹ Te vareko tira famelijatar merela andro foros, chana len o rikone a olen, save merena pre maľa, chana o ĉirikle. Avke phenda o RAJ.’ ”

¹² O Achijah mek lake phenda: “Akana dža pale khere. Sar dodžaĥa andro foros, tiro ĉavoro merela. ¹³ Savore manuŝa andral o Izrael pal leste rovena a parunena les. Ĉa ov andral le Jeroboamoskeri famelija ela parundo avke, sar kampil, bo ĉa andre leste o RAJ,

o Del le Izraeloskero, arakhľa vareso lačo. ¹⁴ O RAJ ačhavela kralis andro Izrael, savo murdarela avri le Jeroboamoskera famelija a oda mek adadžives! He, imar akana! ¹⁵ O RAJ razinela le Izraeloha, avke sar e balvaj čhalavel la trstinakera pacaha andro paňi. Ov le Izraeliten cirdela avri andral kadi lači phuv, so diňa lengere dadenge a rozčhivela len pal o baro paňi Eufrat, bo kerde slupi la modlake Ašera, savenca rozchoľarde le RAJES. ¹⁶ O RAJ omukela le Izraeliten, bo o Jeroboam kerďa binos a the le manušen andă andro binos.”

¹⁷ Avke le Jeroboamoskeri romňi pes visardă pale khere andro foros Tirca. Soča geľa prekal o vudar andro kher, o čhavoro muľa. ¹⁸ O Izraeliti rovenas pal leste a parunde les, avke sar phendă o RAJ prekal peskero služobňikos o prorokos Achijah.

Le Jeroboamoskero meriben

¹⁹ Savore aver veci, so o Jeroboam kerďa, leskere maribena a sar lidžalas o krališagos, hin pisimen andro Zvitkos le Izraelike Kralengero. ²⁰ O Jeroboam lidžal o krališagos bišuduj (22) berš. Ov muľa a sas parundo. Pal leste ačhiľa kralis leskero čhavo o Nadab.

O Rechabeam ačhel kralis andre Judsko

²¹ Le Šalamunoskero čhavo o Rechabeam ačhiľa kralis andre Judsko, sar sas leske saranda the jekh (41) berš. Kralinelas dešuefta (17) berš andro foros Jeruzalem, andro foros, so peske kidňa avri o RAJ maškar savore Izraelike fori,

hoj ode les te lašaren. Le Rechabeamoskeri daj pes vičinelas Naama a sas Ammončanka.

²² O manuša andral o kmeňos Juda kerenas buter binos anglo RAJ sar savore lengere phure dada a aleha pre peste anenas buter le RAJESKERI choľi, ²³ bo the on ačhavenas thana pro lašariben, o sentne slupi the o slupi la modlake Ašera; a oda pre dojekh učo than the paš dojekh baro stromos. ²⁴ Ale nekgoreder sas, hoj pre ola thana, kaj lašarenas peskere devlen, o murša the o džuvľa služinenas sar lubňa. Kerenas savore nalače the džungale veci, so kerenas o narodi, saven o RAJ tradľa avri anglal o Izraeliti.

²⁵ Sar o Rechabeam kralinelas pandž berš, geľa o Egiptsko kralis o Šišak pro Jeruzalem pro mariben. ²⁶ Iľa andral le RAJESKERO Chramos the andral o palacis savore dragane veci the o somnakune štiti, so diňa te kerel o Šalamun. ²⁷ Paľis o Rechabeam pre lengero than diňa te kerel o štiti le bronzostar a diňa le veliteľenge upral o stražňika, save merkinenas paš o palaciskero vudar. ²⁸ Kecivar džalas o kralis andre le RAJESKERO Chramos, o stražňika lenas o štiti a džanas leha, a paľis len thovenas andro kher, kaj sovenas o stražňika.

²⁹ Savore aver veci, so kerďa o Rechabeam, hin pisimen andro Zvitkos le Judske Kralengero. ³⁰ Maškar o Rechabeam the Jeroboam sas furt o maribena. ³¹ O Rechabeam muľa a sas parumen andro Foros le Davidoskero. Leskeri daj e Naama sas andral o Ammon. Pal o Rechabeam ačhiľa kralis leskero čhavo Abijam.

15

O Abijam kralis andre Judsko

¹ Andro dešuochtoto (18.) berš, sar kralinelas le Nebatoskero čhavo o Jeroboam andro Izrael, o Abijam ačhila kralis upral e Judsko. ² Ov lidžalas o krališagos andro Jeruzalem trin berš. Leskeri daj sas Maacha, e čhaj le Abišalomoskeri.

³ Ov kerelas ajse bini sar angle leste leskero dad. Leskero jilo na sas oddino le RAJESKE, peskere Devleske, avke sar leskero prapapus o David. ⁴ Ale ča prekal o David o RAJ, leskero Del, chrañinelas o Jeruzalem a diña ode o svetlos oleha, hoj ačhadā leskere čhas sar kralis. ⁵ O RAJ ada kerđa, bo o David kerelas savoro, so sas le RAJESKE pre dzeka. Medik ov dživelas andre savoreste les šunelas, ča na andre oda, so kerđa le Urijašoha, le Chetitoha*.

⁶ O maribena maškar o Rechabeam the o Jeroboam sas furt, medik dživenas. ⁷ O mariben le Jeroboamoha likerelas dureder the akor, sar sas kralis o Abijam. Savore aver veci, so kerđa o Abijam, hin pisimen andro Zvitkos le Judske Kralengero. ⁸ Sar o Abijam muľa, parunde les andro Foros le Davidoskero. Pal leste ačhila kralis leskero čhavo o Asa.

O Asa kralis andre Judsko

⁹ Sar kralinelas o Jeroboam bišto (20) berš upral o Izrael, andre Judsko ačhila kralis o Asa. ¹⁰ Ov kralinelas andro Jeruzalem saranda the jekh (41) berš. Leskeri baba sas e Maacha, le Abišalomoskeri čhaj.

---

* **15:5** 2. Sam 11-12

¹¹ O Asa kerelas savoro, so sas le RAJESKE pre dzeka avke sar leskero prapapus o David.

¹² Ov andral odi phuv tradla avri savore muršen the le džuvlijen, save služinenas paš o oltara sar lubňa. Zničinda savore modlen, so kerde angloda leskere phure dada. ¹³ The peskera baba la kralovna Maacha čhida tele pal o tronos, bo kerda la modlake Ašera slupos. O Asa les čhinda tele a labarda andre dolina Kidron. ¹⁴ O Asa sas cale jileha oddino le RAJESKE pal calo peskero dživipen, choc na zničinda savore thana, kaj lašarenas le modlen. ¹⁵ Preligenda andre le RAJESKERO Chramos o dari, so leskero dad the ov sentnarde: o rup, somnakaj the o sersamos prekal o Chramos.

¹⁶ O maribena maškar o Aša the o Izraeliko kralis Baaša sas furt, medik dživenas. ¹⁷ Andre jekh džives o Baaša geľa pro mariben pre Judsko. O foros Rama zoralarda, hoj ňiko le manuendar pes te na dochudel avri aňi andre Judsko.

¹⁸ Avke o Asa iľa savoro rup the somnakaj, so ačila andre le RAJESKERO Chramos the palacis, a bičhada peskere služobňikenca andro Damaskus ko Aramejiko kralis Ben-Hadad. Ov sas le Tabrimmonoskero čhavo a leskero papus sas o Chezijon. Diňa leske te phenel kale lava:

¹⁹ “Maškar amende mi el phandli e zmluva, avke sar angloda sas maškar amare dada. Kada rup the somnakaj tuke bičhavav sar daros. Mangav tut, oddža la zmluvatar, so phandľal le kraliha Baašaha, hoj te oddžal het peskere slugadenca andral miri phuv!”

²⁰ O Ben-Hadad kerda avke, sar leske phenda

o Asa, a bičhađa peskere velitelen pro Izraelike fori. Domarđa o Ijon, Dan, o foros Abel-Bet-Maacha the o phuva Galileja† the Naftali. ²¹ Sar pes pal oda šunda o Baaša, zaačhađa o buča pre Rama a visarđa pes pale andre Tirca, hoj ode te bešel. ²² O kralis Asa prikazinda savore manušenge andre Judsko, hoj te odligenen andral e Rama o bara the o kašta, sayenca o Baaša ačhavelas o foros. Palis o Asa ačhađa oleha o foros Geba andro Benjamin the o foros Micpa.

²³ Savore aver veci, so kerđa o kralis Asa the leskere ňerindipena (viřaztva), the sar zoraldarđa o fori, hin pisimen andro Zvitkos le Judske Kralengero. Ale ov andro phuripen nasvalila pro pindre. ²⁴ O Asa muľa a parunde les andro Foros le Davidoskero. Pal leste ačhila kralis leskero čhavo o Jošafat.

O Nadab kralis andro Izrael

²⁵ Sar kralinelas o Asa dujto berš andre Judsko, le Jeroboamoskero čhavo o Nadab ačhila kralis upral o Izrael a lidžalas len duj berš. ²⁶ Ale o Nadab kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka, avke sar the leskero dad, savo lidžalas le Izrael andro binos.

²⁷ Palis o Baaša, o čhavo le Achijoskero andral o kmeňos Jissachar, pes vzburinda pro Nadab. Murdarđa les akor, sar o Izraelike slugađa sas rozačhade pašal le Filištínengero foros Gibbeton. ²⁸ Sar kralinelas o Asa andre Judsko trito berš, o Baaša murdarđa le Nadab a ačhila pal leste kralis andro Izrael. ²⁹ Sar ačhila kraliske, murdarđa cala Jeroboamoskera famelija a na

---

† 15:20 E Hebrejiko čhib: calo Kinneret

mukla ņikas te dživel, avke sar o RAJ phenda prekal peskero prorokos Achijah andral o Šilo. ³⁰ Oda pes ačila vašoda, bo o Jeroboam kerelas o bini a the le manušen andral o Izrael lidžalas andre oda. Kaleha kerdá choli le RAJESKE, le Izraelike Devleske.

³¹ Savore aver veci, so kerdá o Nadab, hin pisimen andro Zvitkos le Izraelike Kralengero.

³² Medik dživelas o Baaša the o Asa, sas maškar lende furt o maribena.

O Baaša kralis andro Izrael

³³ O Baaša, le Achijoskero čhavo, ačila upral calo Izrael kralis andre Tirca a kralinelas bišuštar (24) berš. Oda pes ačila andro trito berš, sar kralinelas o Judsko kralis Asa.

³⁴ O Baaša kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka, avke sar angloda o Jeroboam, savo lidžalas le Izraeliten andro bini.

16

¹ Akor o RAJ prevakerda ko prorokos Jehu, savo sas o čhavo le Chananiskero, hoj te džal te phenel le Baašaske: ² “Me tut hazdňom upre andral o prachos a ačhadom tut vodcaske upral mire manuša andro Izrael. Ale tu pes likerehas sar the o Jeroboam a ligendal mire manušen andro binos, hoj man aleha te cholaren. ³ Vašoda akana zničinava le Baaša the leskera famelija avke, sar oda kerdom le Jeroboamoha, le Nebatoskere čhaha, the leskera famelijaha. ⁴ Te vareko le Baašaskera famelijatar merela andro foros, chana les o rikone, a te merela vareko pre maľa, chana les o čirikle.”

⁵ Savore aver veci, so kerda o Baaša, the leskere ņerindipena (viřaztva), hin pisimen andro Zvitkos le Izraelike Kralengero. ⁶ Palis o Baaša muľa a parunde les andre Tirca. Pal leste ačhila kralis leskero čhavo o Elah.

⁷ O RAJ prevakerda prekal o prorokos Jehu ko Baaša the ke leskeri famelija, bo kerelas binos anglo RAJ. Peskere binenca the oleha, hoj murdarda le Jeroboamoskera famelija, pre peste anelas le RAJESKERI choli.

O Elah kralis upral o Izrael

⁸ Andro bišušovto (26) berš, sar kralinelas o Asa andre Judsko, ačhila kralis upral o Izrael o Elah, le Baašaskero čhavo. Ov kralinelas andre Tirca duj berš. ⁹ Ale pre leste pes ačhada leskero služobňikos o Zimri, savo sas velitelis upral o jepaš leskere maribnaskere verdana. Andre jekh džives o Elah mulatinelas a mačila andre Tirca andro kher le Arcasoskero, savo sas upral o palacis andre Tirca. ¹⁰ Akor avľa o Zimri a murdarda les. Ačhila pes oda andro bišueftato (27) berš, sar kralinelas andre Judsko o Asa. Avke pal o Elah ačhila kralis o Zimri.

¹¹ Palis, sar bešla pre leskero tronos, diňa te murdarel savoren andral le Baašaskeri fajta a na mukla te dživel aňi jekhe muršes andral leskeri famelija the prijateľa. ¹² Avke o Zimri murdarkerda avri caľa Baašaskera famelija avke, sar o RAJ phenda le Baašaske prekal o prorokos Jehu, ¹³ bo o Baaša the o Elah kerenas o bini a lašarenas avre devlen a the le Izraeliten lidžanas andro binos. Aleha pre peste ande e choli le RAJESKERI.

¹⁴ Savore aver veci, so kerđa o Elah, hin pisimen andro Zvitkos le Izraelike Kralengero.

O Zimri kralis upral o Izrael

¹⁵ Andro bišueftato (27) berš, sar kralinelas o Judsko kralis Asa, ačhila kralis upral o Izrael o Zimri andre Tirca pro efa džives. Akor o slugađa andral o Izrael pes rozačhade pašal o Filištíniko foros Gibbeton. ¹⁶ Sar pes o Izraeliti došunde andro taboris, hoj o Zimri pes vzburiŋda pro kralis a murdarda les, ačhade mek oda džives le Omri vaš o kralis upral calo Izrael, savo sas velitelis upral o slugađa andro taboris. ¹⁷ Palis o Omri the calo Izrael omukle o foros Gibbeton a gele pes te rozačhavel pro mariben pašal o foros Tirca. ¹⁸ Sar o Zimri dikhlá, hoj o foros sas zailo, geľa andro nekzoraleder kher andro palacis, podlabarda les a muľa. ¹⁹ Kada pes leske ačhila vaš peskere bini, bo the ov kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka. Ov kerelas ola bini avke sar o Jeroboam a mek ke oda lidžalas le Izraeliten andro binos.

²⁰ Savore aver veci, so o Zimri kerđa, the oda, sar pes vzburiŋda, hin pisimen andro Zvitkos le Izraelike Kralengero.

²¹ Akor o Izraeliti pes rozulade pro duj partiji, bo varesave kamenas, hoj te el kralis o Tibni, o čhavo le Ginatoskero, ale dujto partija kamenas le Omri. ²² Ale o manuša, save ačhenas paš o Omri, sas zoraleder a ŋerinde (zvitazinde) upral le Tibnioskere manuša. Avke o Tibni muľa a o Omri ačhila kralis.

O Omri kralis upral o Izrael

²³ Andro trandato ešebno (31) berš, sar kralinelas andre Judsko o Asa, andro Izrael ačhila kralis o Omri. Ov kralinelas upral lende dešuduj (12) berš – olestar šov berš andre Tirca.

²⁴ Palis le Šemerostar cinda o brehos Šomeron vaš eftavardeš (70) kili rup*. Avke pro brehos ačhađa foros, saveske diňa nav Samarija pal o Šemer, bo oda brehos sas angloda leskero.

²⁵ O Omri kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka, bo kerelas buter bini sar savore kraľa angle leste. ²⁶ Ov kerelas avke sar the o Jeroboam a peskere binoha cirdňa the le Izraeliten pro binos oleha, hoj chudle te lašarel avre devlen. Aleha pre peste ande e choli le RAJESKERI, le Izraelike Devleskeri.

²⁷ Savore aver veci, so kerđa o Omri, the leskere ņerindipena hin pisimen andro Zvitkos le Izraelike Kralengero. ²⁸ Sar o Omri muľa, parunde les andre Samarija. Pal leste ačhila kralis leskero čhavo o Achab.

O Achab kralis upral o Izrael

²⁹ Andro tranda ochtoto (38) berš, sar kralinelas andre Judsko o Asa, andro Izrael ačhila kralis o Achab, le Omrioskero čhavo. Ov kralinelas andre Samarija bišuduj (22) berš. ³⁰ O Achab kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka, bo kerelas buter bini sar savore kraľa angle leste. ³¹ Na sas leske dos, hoj kerelas o bini avke sar the o Jeroboam, ale ke oda mek iľa peske la Jezabel romňake. Oj sas e čhaj le Etbaaloskeri, savo sas kralis andro Sidon. Vašoda o Achab

---

* **16:24** E Hebrejiko čhib: duj talenti

chudľa te služinel le Baaloske a te lašarel les.
³² Ov ačhađa andre Samarija chramos prekal o Baal a andre oda chramos kerđa leske the oltaris.
³³ O Achab mek kerđa slupos la modlake Ašera a aleha pre peste andđa buter e choli le RAJESKERI, le Izraelike Devleskeri, bo sas goreder sar savore kraľa angle leste.

³⁴ Medik kralinelas o Achab, jekh murš andral o Betel, savo pes vičinelas Chijel, chudľa pale te ačhavel o foros Jericho. Ale sar o Chijel thovelas o zakladi, leskero nekphureder čhavo o Abiram muľa. Paľis, sar dokerđa o foroskere brani, muľa leske the o terneder čhavo o Segub. Ov ačhađa pale o Jericho vaš o dživipena peskere čhavage, avke sar phendđa anglo but berš o Jozua, o čhavo le Nunoskero.

17

O Eliaš zaáčhavel o brišind

¹ Akor o Eliaš, o prorokos andral o foros Tišbe andro Gilead, phendđa le kraliske Achaboske: “Avke sar dživel o RAJ, o Del le Izraeloskero, saveske me služinav: Tel kala trin berš na ela rosa, aňi o brišind na dela, medik me na phenava.”

² Paľis o RAJ phendđa le Eliašoske: ³ “Dža adarik pro vichodos a garuv tut paš o paňi Kerit, so hino pre vichodno sera le Jordanostar. ⁴ Odarik pijeha o paňi the chaha o chaben, bo prikazindom le vranenge, hoj tuke te anen.”

⁵ Avke o Eliaš odgeľa a kerđa oda, so leske phendđa o RAJ a bešelas pro vichodos le Jordanostar paš o paňi Kerit. ⁶ Odarik pijelas o paňi a

o vrani leske anenas tosara the rači o maro the o mas. ⁷ Ale pal varesavo časos o pañi odarik našliła, bo na delas andre odi phuv o brišind.

O Eliaš andre Sarepta

⁸ O RAJ phendā le Eliašoske: ⁹ “Ušti a dža andro foros Sarepta paš o Sidon a ode ačh te bešel, bo me ode phendom jekha vdovake, hoj pes pal tu te starinel le chabeneha.” ¹⁰ Avke o Eliaš geła andre Sarepta. Sar doavla paš le foroskeri brana, ipen akor ode varesavi vdova kidelas o kašta. Ov pre late zvičinda: “Mangav tut, an mange te pijel sikra pañi.” ¹¹ Sar leske džalal te anel o pañi, ov mek lake phendā: “Mangav tut, an mange the sikra maro.”

¹² Oj leske phendā: “Avke sar dživel o RAJ, tiro Del, nanē man ņisavo maro! Hin man ča sikra aro andro čaro the olejos andro džbanos. Ipen akana kidav o kašta, hoj te džav te tavel chaben mange the mire čhaske. Kada ela amaro posledno chaben a palis bokhatar meraha.”

¹³ “Ma dara tut!” odphendā lake o Eliaš. “Dža a ker avke, sar phendā, ale ešeb (peršo) ker cikno maro prekal ma a an mange. Palis ker tuke the tire čhaske. ¹⁴ Bo kavke phenel o RAJ, o Del le Izraeloskero: ‘O aro andral tiro čaro añi o olejos andral o džbanos na našlola, medik o RAJ na dela pale o brišind pre phuv.’ ”

¹⁵ Avke oj geła a kerdā avke, sar phendā o Eliaš. A sas len but dživesa so te chal. ¹⁶ O aro andral o čaro añi o olejos andral o džbanos na našlolas, avke sar phendā o RAJ prekal o Eliaš.

¹⁷ Pal varesavo časos lake o čhavo nasvaliła. Oda nasvaliben sas furt goreder, medik na muła.

¹⁸ Avke oj leske phendā: “Ó, Devleskero manuš, so tut kerdom? Avlāl mange te leperel mire bini anglo Del a te kerel, hoj miro čhavo te merel?”

¹⁹ “De mange tire čhas!” odphendā lake. Palis iła les andral lakere vasta a geła leha andro upruno kher, kaj sovelas. Ode les thođa pre peskero hados ²⁰ a zorales pes mangelas: “RAJEJA, Devla miro, soske oda kerdal kala vdovake, ke savi avlom te bešel? Soske la dukhadal aleha, hoj lakero čhavo muła?” ²¹ Palis o Eliaš pašliła upral o mulo čhavo trival a mangelas le RAJES: “RAJEJA miro, Devla! Mangav tut, visar pale o dživipen kale čhaske!”

²² O RAJ šundā leskero mangipen avri a o čhavoro obdžidila. ²³ Palis le čhavores o Eliaš iła a ligendā les tele paš leskeri daj a phendā lake: “Dikh, tiro čhavo dživel.”

²⁴ A oj leske odphendā: “Akana džanav, hoj sal le Devleskero prorokos a o RAJ čačes vakere prekal tu!”

18

O Eliaš pes sikavel le Achaboske

¹ Pal o buter časos, sar na delas trin berš o brišind, o RAJ prevakerđa ko Eliaš: “Dža a sikav tut le kraliske Achaboske, bo kamav te bičhavel pre phuv o brišind.” ² Avke o Eliaš geła ko kralis Achab.

Andre Samarija sas bari bokh, ³ a vašoda o Achab peske diňa te vičinel le Obadiah, savo sas o spravcas le palaciskero. O Obadiah igen

daralas le RAJESTAR, ⁴ a sar angloda e Jezabel murdarkerelas le RAJESKERE proroken, ov iľa ke peste ŝel (100) proroken a po penda (50) len garuđa andre jaskiňa. Ode lenge anelas chaben the paňi. ⁵ O Achab phenda le Obadioskke: “Av džas andre cali phuv paš dojekh paňi the dolina, či na arakhaha dos čar prekal amare graja the mulici, hoj te na murdaras amaro dobitkos.” ⁶ Paľis pes dothode, ko kaj džala. Avke o Achab džalas jekha seraha a o Obadiah avra seraha.

⁷ O Obadiah sas ipen pro drom, sar pes jekhvareste arakhľa le Eliašoha. Sar les sprindžarda, peľa anglal leste a phučľa: “Sal oda tu, Eliaš, rajeja miro?”

⁸ “He, me som,” odphenda. “Dža a phen peskere rajeske, hoj som ade.”

⁹ “So nalačo kerdom,” phučľa o Obadiah, “hoj kames tire služobňikos te del andro vasta le Achaboske, hoj man te murdarel? ¹⁰ Avke sar dživel o RAJ, tiro Del, phenav tuke, hoj o kralis tut diňa te rodel andre dojekh narodos the krališagos. Sar leske ola kraľa phenenas, hoj na sal ode, ov pre lende ispidelas, hoj te len pre peste vera, hoj tut čačes na arakhle. ¹¹ A tu akana kames, hoj te džav te phenel mire rajeske: ‘O Eliaš hino ade.’ ¹² Se sar džava tutar het, le RAJESKERO Duchos tut šaj odlidžal het a me na džanava kaj. Sar oda džava te phenel le Achaboske a paľis tut na arakhela, murdarela man. Se me, tiro služobňikos, ternipnastar lašarav le RAJES. ¹³ Či na phende tuke, rajeja miro, so me kerdom akor, sar e Jezabel murdarkerelas

le RAJESKERE proroken? Hoj garuđom šel (100) proroken a po penda (50) len thodom andre jaskiña a hordinavas lenge o maro the pañi?

¹⁴ A tu akana mange phenes, hoj te džav te phenel mire rajeske: ‘O Eliaš hin ade.’ Se ov man murdarela!”

¹⁵ Pre oda leske o Eliaš phenda: “Avke sar dživel o Nekzoraleder RAJ, saveske služinav, mek adadžives man leske sikavava.”

¹⁶ Avke geľa o Obadiah oda te phenel le Achaboske. Paľis o Achab džalas anglo Eliaš.

¹⁷ Sar o Achab dikhľa le Eliaš, phenda leske: “Či na sal oda tu, savo anes le Izraeliten andro pharipen?”

¹⁸ “Na me,” odphenda o Eliaš. “Ale tu the tiri famelija, bo omuklan o prikazañja le RAJESKERE a chudľan te lašarel le Baalokere modlen. ¹⁹ Akana vičin savore Izraeliten ke ma pro verchos Karmel. Vičin the le Baalokere štar šel the penda (450) proroken, the le štar šel (400) proroken la Ašerakere, save chan pal o skamind ľa Jezabelakero.”

O Eliaš the le Baalokere proroka pro verchos

²⁰ Akor o Achab bičhada pal savore Izraeliti the pal le Baalokere proroka, hoj te aven pro verchos Karmel. ²¹ Androda o Eliaš geľa angle savore manuša a phenda: “Dži kana kamen te el pro duj seri, hoj lašarena jekhvar le Devles a paľis le Baal? Te hin o RAJ tumaro Del, lašaren les, ale te hin o Baal tumaro del, akor les lašaren.”

Ale o manuša leske pre oda nič na phende.

²² O Eliaš mek phenda: “Le RAJESKERE prorokendar ačhilom ča me, ale le Baalokere prorokendar hin štar šel the penda (450). ²³ Mi anen amenge duje biken. Le Baalokere proroka peske mi kiden avri jekhe bikos, mi rozčingeren les pro kotora a mi thoven les pro kašta, ale e jag mek te na podlabaren. Me palis pririchtinava dujtones a thovava les pro kašta, ale aňi me e jag na podlabarava. ²⁴ Palis le Baalokere proroka mi mangan peskere devles a me mangava le RAJES. Oda del, savo podlabarela e jag, ela čačes o Del.”

Avke savore manuša phende: “Mištes!”

²⁵ O Eliaš phenda le Baalokere prorokenge: “Kiden peske avri jekhe bikos a pririchtinen les ešeb (peršo) tumen, bo tumen san buter. Palis mangan tumare devles, ale e jag na podlabaren.”

²⁶ Avke ile peskere bikos a pririchtinde les. Tosarastar dži ko dilos mangelas le Baal a vičinenas: “Ó, Baal, odphen amenge!” No na šundolas les, aňi lenge na odphenda, choc khelenas the chučkerenas pašal o oltaris, so kerde.

²⁷ Palis, pro dilos, o Eliaš lendar asalas a phenda: “Vičinen pre leste mek buter, se ov hino o del! Šaj el, hoj akana gondolinel pal vareso, vaj gela pro budaris, abo gela varekaj pro drom! Abo mek sovel a kampel les te uštavel!”

²⁸ Avke o proroka chudle te kerel bareder vika a čingerenas pes le šablenca the le oštepenca, medik lendar na čulalas o rat, avke sar furt kerenas. ²⁹ Imar sas pal o dilos a on mek oda kerenas dži akor, sar pes anelas e račakeri obeta.

No le Baal na šundolas, aňi na odphenda lenge a nič pes na ačila.

³⁰ Akor o Eliaš phenda savore manuŝenge: “Aven ke mande!” Avke savore manuša avle ke leste a ov oprikerda le RAJESKERO oltaris, so sas čhido tele. ³¹ O Eliaš ila dešuduj (12) bara; ajci, keci sas o kmeňi le Jakoboskere čhavendar, saveske o RAJ phenda: “Tiro nav ela Izrael.” ³² Ole barendar ačhada oltaris prekal o RAJ a pašal leste kopalinda ajso buchlo žlabos, hoj šaj andre rešlila dešuduj litri*. ³³ Palis thoda pro oltaris o kašta a rozčhingerda le bikos. Thoda les pro kašta a phenda: ³⁴ “Pheraren štar kanti paňi a čhiven pre obeta the pro kašta! Keren oda pale!” A on avke the kerde. Palis lenge phenda: “Keren oda tritovar!” On oda kerde. ³⁵ O paňi čulalas pašal oltaris a pherarda the calo žlabos.

³⁶ Sar avla o časos pre chabeneskeri obeta, gela o prorokos o Eliaš ko oltaris a phenda: “RAJEJA, Devla le Abrahamoskero, Izakoskero the Jakoboskero: adadžives mi sprindžaren, hoj tu sal o Del andro Izrael, hoj me som tiro služobňikos a kada savoro kerav prekal tiro lav. ³⁷ Odphen mange, RAJEJA, odphen, hoj kala manuša te džanen, hoj tu, RAJEJA, sal o Del, a hoj te visares lengere jile pale ke peste.”

³⁸ Androda avla andral o űebos e jag le RAJESTAR a zlabarda e obeta, o kašta, bara, prachos the o paňi, so sas andro žlabos.

³⁹ Sar savore manuša kada dikhle, bandile le mujeha dži ke phuv a phenenas: “O RAJ hin o

---

* **18:32** E Hebrejiko čhib: duj sea

Del, o RAJ hin o Del!”

⁴⁰ O Eliaš lenge phenda: “Chuden le Baaloskere proroken, hoj niko lendar te na denašel het!” Sar len chudle, o Eliaš len ligenda tele paš o pañi Kišon a ode len murdarkerda.

O Eliaš pes mangel vaš o brišind

⁴¹ Palis phenda o Eliaš le Achaboske: “Dža te chal a te pijel, bo šunav o hangos le bare brišindeskero.” ⁴² Avke o Achab geľa upre, hoj te chal a te pijel, ale o Eliaš geľa pro verchos Karmel. Bandiľa dži ke phuv, o muj peske thođa maškar o khoča a ⁴³ phenda peskere sluhasko: “Dža upre a dikh pro moros.”

Sar geľa a rozdikhľa pes, phenda: “Nane ode nič!”

Avke o Eliaš leske phenda, hoj te džal pale te dikhel mek eftavar.

⁴⁴ Sar oda o sluhasko kerda eftavar phenda: “Dikhav te avel upre le morostar chmara, cikñi sar te le manušeskeri burñik.”

O Eliaš leske phenda: “Dža a phen le Achaboske: ‘Pririchtin peskero verdan a dža tele, bo dela baro brišind a te na dochudel tut.’ ”

⁴⁵ Akor pro ñebos o chmari kaľile, phurdelas bari balvaj a chudľa te del zoralo brišind. O Achab bešľa andre peskero verdan a geľa andro Jezreel. ⁴⁶ Le RAJESKERI zor avľa pro Eliaš. Ov peskere gada phandľa pašal peste a denašelas anglo Achab calo drom dži ko Jezreel.

19

O Eliaš denašel pro verchos Choreb

¹ O Achab phendá la Jezabelake savoro, so kerdá o Eliaš, the oda, sar murdará la šablaha savore proroken. ² Akor oj diña te phenel le Eliašoske: “Mi maren man zorales mire devla, te tajsá andre ajso časos na murdarava tut, avke sar tu murdarál mire proroken.”

³ Sar oda šundá o Eliaš, daralas pes pal peskero dživipen, ilá peskere sluhás a denášla andre Judsko Beer-Šeba. Ode muklá peskere sluhás.

⁴ Sar o Eliaš džalás korkoro pal e pušta calo džives, bešla peske tel o krakos a kamlá te merel. Kavke pes modlinelas: “Hin man savorestar dos, RAJEJA miro! Le mandar o dživipen, bo me na som ňisoha feder mire dadendar.” ⁵ Palís peske pašlila tel o krakos a zasuča.

Jekhvareste pes lestar chudlá o aňjelos a phendá leske: “Ušti a cha!” ⁶ Sar pes o Eliaš obdikhla pašal peste, arakhla paš o šero maro, so sas peko pre jag, the jekh džbanos paňi. Čala, pila a pale zasuča.

⁷ Palís le RAJESKERO aňjelos avla pale, chudlá pes lestar dujtovar a phendá: “Ušti a cha, bo hin angle tu igen baro drom.” ⁸ Avke uštíla, čala a pila. Zoralarda pes ole chabeneha a džalás saranda (40) dživesa the rača, medik na dogela pre le Devleskero verchos Choreb*. ⁹ Ode gela andre jaskiňa a presuča e rat.

Akor o RAJ ke leste jekhvareste prevakerdá: “Eliaš, so ade keres?”

¹⁰ Ov odphendá: “RAJEJA, Devla Nekzoraleder, tu džanes, hoj tuke so nekfeder služinavas, ale o

---

* 19:8 Abo: Sinaj

manuša andral o Izrael omukle e zmluva, so tuha phandle. Čhide tele tire oltara a tire proroken murdarde la šablaha! Ča me korkoro ačhilom, ale akana kamen the man te murdarel.”

¹¹ “Dža avri andral e jaskiña a ačhuv angle ma pro verchos, bo akana predžava pašal tu,” phendā leske o RAJ.

Jekhwareste sas zorali balvaj, so odphurdelas o verchi a o skali anglo RAJ pharonas, ale o RAJ na sas andre odi balvaj. Paloda e phuv zorales razisalolas, ale aňi andre oda na sas o RAJ. ¹² Avke avla e jag, ale aňi andre odi jag na sas o RAJ. Paloda šundolas cicho hangos. ¹³ Sar oda šundā o Eliaš, zagaruđa peske o muj le plaštoha, gela avri a ačhada pes angle jaskiña.

Androda ke leste o RAJ prevakerđa: “Eliaš, so ade keres?”

¹⁴ Ov odphendā: “Mange igen džalas pal oda, hoj tuke te služinav so nekfeder, RAJEJA, Devla Nekzoraleder, bo o Izraeliti omukle tiri zmluva, čhivkerde tele o oltara a murdarde tire proroken la šablaha a ňiko lendar na ačhiľa, ča me. A akana kamen the man te murdarel.”

¹⁵ O RAJ leske odphendā: “Dža pale le dromeħa ke pušta paš o Damaskus. Sar ode dodžaha, pomakh le Chazael kraliske upral o Aram; ¹⁶ le Jehu, le Nimšiskere čhas, pomakh vaš o kralis upral o Izrael a le Elizeus, le Šafatoskere čhas andral e Abel-Mechola, pomakh vaš o prorokos pre tiro than. ¹⁷ A ela avke: O Jehu murdarela sakones, kas o Chazael na murdarela, a o Elizeus murdarela sakones, kas o Jehu na murdarela.

¹⁸ Me mukava mange andro Izrael eħta eħeren (7

000) manušen, save na bandile anglo Baal, aňi les na čumidle.”

O Eliaš vičinel le Elizeus

¹⁹ Sar odarik o Eliaš odgeľa, arakhľa le Šafatoskere čhas le Elizeus ipen akor, sar orinelas e maľa. Sas les dešuduj (12) pari guruva a ov korkoro lidžalas e posledno para. Sar o Eliaš džalas pašal leste, čhida pre leste peskero plašto. ²⁰ Avke o Elizeus mukľa le guruven a denašla pal o Eliaš. Phendľa leske: “Mangav tut, domuk mange, hoj te čumidav la da the le dades, palis džava pal tu.”

“Dža a visar tut pale!” phendľa leske o Eliaš. “Me tut na zaačhavav.”

²¹ Avke o Elizeus geľa, murdarda duje guruven a tada len pre jag, so kerďa le kaštune jarmendar, so sas pre ola guruva, a oda mas diňa te chal le manušenge. Palis odgeľa a džalas pal o Eliaš a služinelas leske.

20

O Aramejčana džan pro Izrael

¹ O kralis andral o Aram, o Ben-Hadad, diňa te zvičinel savore slugađen. Sas leha tranda the duj (32) kraľa, o graja the o maribnaskere verdana. On gele, rozačhade pes pašal o foros Samarija a džanas pre leste. ² Bičhada muršen andro foros, hoj te phenen le Izraelike kraliske le Achaboske: “O Ben-Hadad phenel avke: ³ ‘Tiro rup the somnakaj, tire romňija the nekfeder čhave hine akana mire.’ ”

⁴ “Avke sar phenes, rajeja miro the kralina, me the savoro, so man hin, akana hino tiro,” odphenda leske o Achab.

⁵ O murša avle pale ke leste a phende: “Šun, so phenel o Ben-Hadad: ‘Kamavas tutar, hoj te des mange tiro somnakaj, rup, tire romņijen the čhaven. ⁶ A akana, tajsa andre ajsa časos bičhavava ke tu mire služobņiken, save predikhena tiro palacis the o khera tire služobņikenge a lena savoro, so ela lenge pre dzeka.’ ”

⁷ Avke o Achab zvičinda ke peste savore Izraelike vodcen a phenda: “Dikhen, hoj kada murš amenge kamel te kerel aleha pre cholī. Ov mange diņa te phenel, hoj kamel miro somnakaj the rup, mire romņijen the čhaven, a me pre oda priačilom.”

⁸ Palis savore vodci the manuša leske phende: “Ma šun les a ma domuk oda!”

⁹ Avke o Achab phenda le muršenge, saven bičhada o Ben-Hadad: “Phenen mire rajeske the kraliske, hoj oda, so ešebnovar (peršovar) kamelas peskere služobņikostar, les dava, ale kada, so akana mandar kamel, imar na.” Avke on leske oda gele te phenel.

¹⁰ O Ben-Hadad leske diņa te phenel: “Mi maren man zorales mire devla, te ole forostar ačhela ajci prachos, hoj te el dojekhe mire muršes sikra andre burņik.”

¹¹ O kralis o Achab pre oda odphenda: “Oda, ko mekča lel o zbraņi andro vasta, te na lašarel pes avke sar oda, ko imar thovel tele e šablā pal o mariben.”

¹² O Ben-Hadad oda šunda akor, sar pijelas le kralenca andro stani. Palis phenda peskere muršenge, hoj pes te pririchtinen pro mariben pre Samarija. Avke pes on rozačhade pašal o foros.

¹³ Jekhwareste avla ko kralis Achab varesavo prorokos a phenda: “Kavke vakerel o RAJ: ‘Dikhes kale but slugaden? Mek adadžives tuke dava o ņerindipen (vitaztvo) upral lende, hoj te džanes, hoj me som o RAJ.’”

¹⁴ “Ko lidžala o mariben?” phučla o Achab le prorokostar.

O prorokos odphenda: “O terne slugađa le guvernerengere, save lidžan o fori!”

“Ko majinel te džal ešebno pro mariben?” mek phučla o kralis.

“Tu!” odphenda.

¹⁵ Avke o Achab diňa te zvičinel ole terne slugaden – savore sas 232. Zvičinda the savore Izraelike slugaden, save sas 7 000.

¹⁶ Pro dilos gele pro mariben, ipen akor, sar o Ben-Hadad sas mato, bo pijelas andro stanos le tranda the duje (32) kralenca, save leske avle te pomožinel. ¹⁷ Ešeb gele o terne slugađa a avke le Ben-Hadadoskere murša, save anglal merkinenas pro Izraeliti, avle a phende leske, hoj varesave murša aven andral e Samarija. ¹⁸ Ov lenge odphenda: “Zalen len, choc te aven ade andro smirom, abo pro mariben!”

¹⁹ Ale o Izraeliti džanas avri andral o foros, ešeb o terne slugađa, save lidžanas o mariben, a pal lende cali armada. ²⁰ Dojekh lendar murdarda ole muršes, savo džalas pre leste.

Avke o Aramejčana denašenas het a o Izraeliti džanas pal lende. O kralis andral o Aram, o Ben-Hadad, denašla odarik het le muršenca pro graja. ²¹ Akor o Achab džalas pal lende, zaila leskere grajen the o verdana a zničindā le Ben-Hadadoskera armada.

O Aramejčana džan pale pro Izrael

²² Palis o prorokos geła ko kralis Achab a phenda leske: “Dža, zoralar a pririchtin tire slugadēn, bo kavke pre aver berš o Ben-Hadad avela pre tu pro mariben.”

²³ Le Ben-Hadadoskere služobņika phende leske: “Ńerinde (zviťazinde) upral amende, bo lengero del hino del le verchengero, ale te pes lenca maraha pro rovno than, Ńerinaha amen!

²⁴ Vašoda akana ker kada, hoj te na lidžan o maribena o kraļa, ale o velitelā le slugadēngere.

²⁵ Palis arakh aver muršen, ajci keci tuke mule andro mariben, a avke ker the le grajenca the le maribnaskere verdanenca. Avke džaha pes lenca te marel pro rovno than a čačes Ńerinaha pre lende.” Ov len šundā a kerđa avke.

²⁶ A ačhiļa pes, hoj pal o berš o Ben-Hadad vičindā le Aramejčanen a geła lenca andro foros Afek pro mariben pro Izrael. ²⁷ O Izraeliti pes zgele, pririchtinde pes a džanas pro mariben. Kerde peske taboris angle lende sar te duj cikne stadi le kozengere, ale o Aramejčana sas všadzik pal cali odi phuv.

²⁸ Avke o prorokos avļa ko kralis Achab a phenda leske: “Kavke phenel o RAJ: ‘O Aramejčana phenen, hoj me som del le

verchengero a na del la dolinakero, vašoda dava kala bara armada andre tire vasta a on palis sprindžarena, hoj me som o RAJ.’ ”

²⁹ Efta džives taborinenas jekh angle aver a pro eftato džives pes chudle te marel. O Izraeliti murdarde andre jekh džives 100 000 slugaden.

³⁰ Ole, save ačhile te dživel, denašle andro foros Afek, ale pro 27 000 lendar pele o foroskere muri. O Ben-Hadad denašla a dochudla pes andro foros, pro garudo than andro kher.

³¹ Palis leskere služobníka leske phende: “Šundam, hoj o Izraelike kraľa hine jileskere. Av, thovas pašal o per o gone a the o špargi pašal e meň a džas ko Izraeliko kralis. Šaj el, hoj tut mukela te dživel.”

³² Avke kerde a gele ko kralis a phende: “Tiro služobníkos o Ben-Hadad tut mangel, hoj les te mukes te dživel.”

O Achab lendar phučla: “Ov mek dživel? Ov hino miro phral!”

³³ Ole služobníka oda ile sar lačo znameňje lestar a chasňarde (viužinde) oda avri a phende: “O Ben-Hadad hino tiro phral!”

“Džan a anen les ke ma!” phenda o Achab.

Avke o Ben-Hadad avla ke leste, ov les ila pre peskero verdan ³⁴ a phenda leske: “O fori, so ila miro dad tire dadestar, dava tuke pale. Šaj peske keres andro Damaskus pro ulici o placi avke sar varekana miro dad andre Samarija.”

O Achab leske phenda: “Sar phandava tuha e zmluva, mukava tut te džal.” Avke leha phandla e zmluva a premukla les.

O prorokos odsudzinel le Achab

³⁵ Akor jekh dženo maškar o proroka phenda avre dženeske, avke sar leske phenda o RAJ: “Čhin man!” Ale ov oda na kerđa. ³⁶ Avke oda prorokos leske phenda: “Sar mandar oddžaha het, o ľevos tut murdarela, bo na šundal le RAJES!” Sar lestar oda dženo geľa het, o ľevos pre leste chučila a murdarđa les.

³⁷ Palis oda prorokos arakhlľa avres a phenda leske: “Čhin man!” Avke oda murš les igen demađa a dukhada. ³⁸ Androda o prorokos geľa te užarel le Izraelike kralis Achab pro drom a o jakha peske zagaruđa le khosneha, hoj les te na sprindžaren. ³⁹ Sar o kralis odarik predžalas, ov zvičinda zorales pre leste: “Tiro služobňikos sas andro mariben a vareko ke ma anda varesave muršes a phenda mange: ‘Merkin pre kada murš! Te denašela, počineha tire džživipnaha, abo tranda the štar (34) kili rupoha.’” ⁴⁰ Ale medik me, tiro služobňikos, vareso aver keravas, ov jekhvareste denašla.”

Pre oda leske phenda o Achab: “Tu korkoro tut odsudzindal a mušines te počinel.”

⁴¹ Ale ov peske sigo iľa pal o jakha tele o khosno a o Achab sprindžarđa, hoj hino jekh le prorokendar. ⁴² Palis oda prorokos phenda le kraliske: “Kavke phenel o RAJ: ‘Vašoda, hoj premukľal le Ben-Hadad, pal savo prikazindom, hoj te merel, akana lava tiro džživipen vaš leskero a tire manušen vaš leskere manuša.’”

⁴³ Avke o Izraeliko kralis Achab sas andre bari choli a džalas pale khere andre Samarija nalača dzekaha.

21

Le Nabotoskeri viñica

¹ Le Nabot andral o Jezreel sas viñica pašes paš o Achaboskero palacis. ² Andre jekh džives phenda o kralis Achab le Nabotoske: “De mange tiri viñica, so hiñi pašes paš miro palacis, bo kamav ode te sadzinel e zeleñina. Dav tut vaš late mek feder, sar tut hin, a te na, počinava vaš late ajci, keci mol.” ³ O Nabot leske odphenda: “O RAJ man mi chrañinel, hoj me la tuke te dav, se hiñi o đedictvos pal mire phure dada!” ⁴ Akor o Achab avla khere cholamen the andre nalači dzeka vaš oda, so leske phenda o Nabot. Pašliła pro hados, sas visardo ke fala a na kamelas nič te chal. ⁵ Akor avla ke leste leskeri romñi e Jezabel a phučła lestar: “So pes ačila? Soske tut hin nalači dzeka? Soske na chas nič?” ⁶ Ov lake odphenda: “Vaš oda, so mange phenda o Nabot. Kamlom lestar te cinel e viñica vaš love abo, te kamlahas, diñomas les vaš late mek feder viñica, sar les hin. Ale ov phenda, hoj la mange na dela.” ⁷ Oj leske phenda: “Či na sal tu kralis andro Izrael? Ušti, ča vareso a ma trapin tut! Me dochudava odi viñica a dava tuke!” ⁸ Pałis andre le Achaboskero nav pisinda lila, zapečatiñda leskera pečataha a bičhada len le uradñikenge the le vodcenge, save bešen as le Nabotoha andro foros Jezreel. ⁹ Andro lila pisinda: “Den te džanel savorenge, hoj ela o postos. Sar o manuša ena jekhetane, thoven le Nabot te bešel pro pačivalo than. ¹⁰ Arakhen varesave bijedevleskere muršen a thoven len te bešel anglal leste. Mi phenen pre leste, hoj

prekošelas le Devles the le kralis. Palis les mi len avri andral o foros a mi čhivkeren andre leste le barenca, medik na merela!” ¹¹ Avke o uradnika the o vodci, save leha bešenas andro foros Jezreel, kerde avke, sar lenge pisinda andro lila e Jezabel. ¹² On dine avri o postos a le Nabot thode te bešel pro pačivalo than. ¹³ Akor avle ola duj bijedevleskere murša, bešle anglal leste a chudle te vakerel pro Nabot, hoj prekošelas le Devles the le kralis. Avke les o manuša ile avri andral o foros a čhivkerenas andre leste le barenca, medik na muľa. ¹⁴ Palis la Jezabelake dine te džanel: “O Nabot sas murdardo le barenca.” ¹⁵ Sar pes e Jezabel dodžanla, hoj o Nabot muľa, phenda le Achaboske: “Ušti a dža. Le e viňica, so tuke na kamla te bikenel o Nabot, bo ov imar na dživel, hino mulo.” ¹⁶ Sar o Achab šunda, hoj o Nabot muľa, geľa te zalel leskeri viňica.

O Eliaš dovakerel le Achaboske

¹⁷ Akor o RAJ prevakerđa ko Eliaš andral o Tišbe: ¹⁸ “Ušti a dža anglo Izraeliko kralis Achab andral e Samarija, bo ipen akana hino andre le Nabotoskeri viňica, hoj la peske te zalel. ¹⁹ Phen leske, hoj kavke vakerel o RAJ: ‘Murdardal le Nabot a mek kames te lel leskeri viňica? Ode, kaj o rikone lizinenas le Nabotoskero rat, lizinena the tiro rat.’ ” ²⁰ Palis o Achab phenda le Eliašoske: “Arakhlal man, ñeprijatelina miro?” O Eliaš odphenda: “He, bo pes oddiňal, hoj te keres o nalačhipen anglo RAJ. ²¹ Avke o RAJ tuke phenel: ‘Vaš oda, so kerďal, anava pre tu e bibach. Zňičinava andro Izrael savore muršen andral tiri famelija, či le otroken vaj

slobodnen. ²² Tira famelijaha kerava avke, sar kerdom le Jeroboamoha, le Nebatoskere čaha, the le Baašaha, le Achijoskere čaha, bo le Izraeliten lidžahas andro binos a kerehas oda, so man anelas andre choli.' ²³ O RAJ phenel the pal e Jezabel, hoj o rikone chana lakero telos paš o foroskere muri andro Jezreel. ²⁴ A te vareko andral le Achaboskeri famelija merela andro foros, chana les o rikone, a te leske vareko merela pre mała, chana les o supi.”

²⁵ (Nisavo kralis pes na oddiña te kerel o nalačhipen anglo RAJ avke sar o Achab, bo andre savoreste les ispidelas leskeri romni e Jezabel. ²⁶ O Achab pes likerelas igen namištes oleha, hoj bandolas angle aver devla avke sar the o Amoreja, saven o RAJ tradla avri anglal o Izraeliti.) ²⁷ Sar o Achab šunđa kala lava, rozčhingerđa pre peste o gada a urđa pre peste o gono. Poscinelas pes, sovelas andro gono a sas igen smutno. ²⁸ Avke o RAJ phenđa le prorokoske Eliašoske: ²⁹ “Dikhlal, sar pes o Achab angle ma pokorinda? Vašoda, hoj ada kerđa, na kerava odi bibach, so leske phendom, medik ov dživela, ale kerava oda, sar ela kralis leskero čhavo.”

22

O Achab na šunel le prorokos Michah

¹ Trin berš na sas mariben maškar o Aramejčana the Izraeliti, ² ale pro trito berš gela o Judsko kralis Jošafat ko Izraeliko kralis Achab. ³ O Achab phenđa peskere služobnikenge: “Se tumen džanen, hoj o foros Ramot-Gilead hino

amaro. Soske na keras nič, hoj les te las andral o vasta le Aramejike kraliske?”

⁴ Avke phučla le Jošafatostar: “Aveha manca pro mariben pro Ramot-Gilead?”

O Jošafat leske odphenda: “Som tuha, mire manuša hine tire manuša a mire graja hine tire graja.” ⁵ Ale o Jošafat phenda le Izraelike kraliske: “Phuč ešeb (peršo), so phenel pre oda o RAJ.”

⁶ Avke o Izraeliko kralis zvičinda vaj štar šel (400) proroken a phučla lendar: “Majnav te džal pro mariben pro Ramot-Gilead, abo na?”

“Dža!” odphende leske. “O RAJ les dela le kraliske andro vasta!”

⁷ Ale o Jošafat phučla: “Nane ade mek aver prorokos le RAJESKERO, hoj lestar te phučas?”

⁸ O Achab leske odphenda: “Hin ade mek o Michah, le Jimloskero čhavo, prekal savo pes šaj phučas le RAJESTAR, ale me les našti avri ačhav, bo šoha (ňikda) mange nič lačo na prorokinel, ča nalačo.”

“Te na vakerel avke o kralis!” phenda o Jošafat.

⁹ Avke o Izraeliko kralis peske diňa te vičinel jekhe uradňikos a phenda leske: “Sigo dž a an mange le Michah, le Jimloskere čhas!”

¹⁰ O Achab the o Jošafat bešenas pre peskere troni andre Samarija paš e foroskeri brana pre oda than, kaj žužarenas o điv, a sas urde andro kralengere plašti a savore proroka anglal lende prorokinenas. ¹¹ Jekh lendar, o Cidkijah, le Kanaaniskero čhavo, peske kerđa trastune rohi a vičinelas: “Avke phenel o RAJ: ‘Kale

rohenca predemeha le Aramejčanen, medik len na murdareha.’ ”

¹² Savore proroka kavke prorokinas: “Dža pro Ramot-Gilead a ela tumen bach! Bo o RAJ oda dela tuke andro vasta.”

¹³ Oda murš, savo geľa pal o Michah, phendã leske: “Dikh, savore proroka prorokinas le kraliske bach. The tu prorokin bach!”

¹⁴ Ale o Michah leske odphendã: “Avke sar dživel o RAJ, me vakerava oda, so o RAJ phenela.”

¹⁵ Sar avľa ko kralis Achab, phučľa lestar: “Michah, majinas te džal pro mariben pro Ramot-Gilead, abo na?”

“Džan a ňerinena. O RAJ oda dela andro vasta le kraliske!” phendã leske.

¹⁶ Ale o kralis leske phendã: “Kecivar tut mušnav te lel andre vera, hoj mange te vakeres ča o čačipen andre le RAJESKERO nav?”

¹⁷ O Michah phendã: “Dikhľom calo Izrael rozchido pal o verchi sar bakren, saven nane pastjeris. A o RAJ phendã: ‘Kale manušen nane ko te lidžal. On šaj džan andro smirom khere.’ ”

¹⁸ Akor o Achab phendã le Jošafatoske: “Na vakeravas tuke, hoj mange nič lačo na pro-rokinel, ale ča nalačo?”

¹⁹ O Michah mek phendã: “Šun akana o lav le RAJESKERO! Dikhľom le RAJES te bešel pro tronos a savore aňjelen te ačhel pašal leste, pre čači (pravo) the balogňi (ľavo) sera. ²⁰ O RAJ phučľa: ‘Ko kerela upre le Achab, hoj te džal pro mariben andro Ramot-Gilead a hoj ode te merel?’ Jekh phenelas kavke a dujto avke. ²¹ Androda avľa varesavo duchos anglo RAJ a phendã: ‘Me

leha thovava avri!’ O RAJ lestar phučla: ‘Sar?’
²² Avke oda duchos phendā: ‘Me kerava, hoj o proroka le Achaboske te klaminen.’ O RAJ phendā: ‘Tu čačes leha thoveha avri. Dža a ker ada!’

²³ Akana pes avke the ačhiła! O RAJ kerda, hoj savore tire proroka tuke te klaminen. O RAJ diňa avri pre tu e bibach.”

²⁴ Androda o Cidkijah, le Kenaaniskero čhavo, geła ko Michah, čhinda les pal o muj a phendā: “Sar geła mandar o Duchos le RAJESKERO, hoj te vakerel tuha?”

²⁵ O Michah phendā: “Tu korkoro dikheha andre oda džives, sar denašeha tut te garuvel kher kherestar.”

²⁶ Avke o Achab phendā: “Chude le Michah a lidža les ko foroskero velitelis Amon the ko kraliskero čhavo Joaš. ²⁷ A phen, hoj o kralis kavke prikazinel: “Thoven les andre bertena a den les te chal ča maro the paňi, medik na avava bachtales pale.’ ”

²⁸ Ale o Michah phendā: “Te pes bachtales visareha, ta akor o RAJ na vakerelas prekal ma.” A mek phendā: “Šunen ada, savore manuša!”

Le Achaboskero meriben

²⁹ O Izraeliko kralis Achab the o Judsko kralis Jošafat gele pro mariben pro Ramot-Gilead.

³⁰ O Achab phendā le Jošafatoske: “Me man preurava andre aver gada, sar džava andro mariben, ale tu pre tu muk tiro kraliskero plaštōs.” Avke o Achab pes preurda andre aver gada a geła andro mariben.

³¹ O kralis andral o Aram prikazinda peskere tranda the duj velitelenge (32) upral o maribnaskere verdana: “Te na džal tumenge pal ñikaste, ča pal o Izraeliko kralis.” ³² Sar o velitela dikhle le Jošafat, gondolinde, hoj oda hino o Izraeliko kralis, a gele pre leste. Akor o Jošafat zvičinda ³³ a sar pre oda avle, hoj oda nane o Izraeliko kralis, preačhile pre leste te džal.

³⁴ Androda varesavo slugadis ča avke livinda andral o lukos a talinda (trafinda) le Achab maškar o pancjeris. Avke phenda le manušeske, savo lidžalas leskero verdan: “Visar tut a odligen man andral o mariben, bo som zrañimen.” ³⁵ Ale oda džives o mariben sas zoralo a o Achab mušinda te ačhel calo džives andro verdan anglo Aramejčana. O rat andral leskeri rana čuñalas andro verdan a rači muña. ³⁶ Sar zagela o kham, andro taboris šundiñila hangos: “Dojekh andre peskero foros the andre peskeri phuv!”

³⁷ Avke o kralis muña. Palis gele andre Samarija a ode les parunde. ³⁸ Sar leskero verdan thovenas (omorenas) le ratestar paš o pañi andre Samarija, o rikone chlipinenas leskero rat a o lubña andre landonas, avke sar phenda o RAJ.

³⁹ Savore aver veci, so o Achab kerđa, the oda, sar o palacis obthoda la slonovinar a sar zoraldarda o fori, hin pisimen andro Zvitkos le Izraelike Kralengero. ⁴⁰ Sar o Achab muña, pal leste ačhiñla kralis leskero čhavo Achazijah.

O Jošafat kralis upral e Judsko

⁴¹ Sar imar kralinelas o Achab upral Izrael štarto berš, ačila kralis upral e Judsko o Jošafat, le Asaoskero čhavo. ⁴² Le Jošafatoske sas tranda the pandž (35) berš, sar ačila kralis, a andro Jeruzalem kralinelas biš the pandž (25) berš. Leskeri daj pes vičinelas Azuba, oj sas le Šilchioskeri čhaj. ⁴³ Ov kerelas oda, so sas le RAJESKE pre dzeka, avke sar leskero dad o Asa. ⁴⁴ Ale o thana, kaj lašarenas le modlen, na zničinda a o manuša ode dureder obetinas a labarenas kadidlos.

⁴⁵ Maškar o Jošafat the Izraeliko kralis sas o smirom. ⁴⁶ Savore aver veci, so o Jošafat kerda, leskere maribena the o ņerindipena (viřaztva) hin pisimen andro Zvitkos le Judske Kralengero.

⁴⁷ Ov tradna het andral odi phuv le muršen the džuvlen, save služinas sar lubna pre ola thana, kaj lašarenas peskere devlen. On sas ode, kanastar sas kralis leskero dad o Asa.

⁴⁸ Andro Edom akor na sas kralis, ča uradnikos. ⁴⁹ O Jošafat diňa te ačhavel o lođi, hoj te džan pro moros andro Ofir pal o somnakaj. Ale o lođi na gele, bo tašlile (potopinde) paš o Ecjon-Geber.

⁵⁰ Akor o Achazijah, le Achaboskero čhavo, phenda le Jošafatoske: “Mi džan mire služobnika pro lođi tire muršenca.” Ale o Jošafat oda na kamla. ⁵¹ O Jošafat muľa a sas parundo andro kraliskero hrobos andro Foros le Davidoskero. Pal leste ačila kralis leskero čhavo o Jehoram.

O Achazijah kralis upral o Izrael

⁵² Le Achaboskero čhavo o Achazijah ačhila kralis upral o Izrael andre Samarija, sar kralinelas o Jošafat imar dešueftato (17.) berš.

⁵³ Kerelas oda, so na sas le RAJESKE pre dzeka, the oda, so leskero dad, e daj the o Jeroboam, le Nebatoskero čhavo, savo lidžalas le Izrael andro binos. ⁵⁴ O Achazijah lašarelas the služinelas le Baaloske. Aleha pre peste anelas le RAJESKERI choli avke sar the leskero dad.

Le Devleskero Lav Andre Romaňi Čhib 2019
Romani, Carpathian: Le Devleskero Lav Andre
Romaňi Čhib 2019 (New Testament+)

copyright © 2019 The Word for the World International and The Word for the World Slovakia

Language: Romanes

Contributor: Slovak Bible Society

Eastern Slovak Romani New Testament Plus Portions

The Word for the World International

Eastern Slovak Romani belongs to the larger cluster of dialects designated 'Carpathian Romani'. Roma people of Slovakia and the Czech Republic can read and understand the printed text. The audio is also understood by Roma in parts of Poland, Ukraine, and Romania.

Books of the Old Testament are being added as the translation of the Old Testament progresses. Audio of the whole New Testament is available.

The text and audio are accessible on Bible.com; Biblia.sk; Bible.is; Romani.global.bible.

For further information, please contact Project Manager Pierre van Vuuren at pvanvuuren@twftw.org.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-12-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

fb4d190f-4308-5aa8-bddb-58d53f07d849